

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΗΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΣΤΑΥΡΟΥ ΜΑΡΙΑ Α.Μ: 53
ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: κ. ΤΣΟΥΚΑΤΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	2
Κεφ. 1^ο Είδη Χρηματοδοτήσεων και ΜΜΕ	4
Πηγές Χρηματοδότησης και Χρηματοδοτικά Εργαλεία	7
Δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης.....	10
Μακροπρόθεσμα Δάνεια	11
Δάνεια για επαγγελματική στέγη	11
Δάνεια για αγορά πάγιου εξοπλισμού	11
Νέα επιδοτούμενα προγράμματα ΜΜΕ.....	11
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ).....	12
Εξελίσσομαι 2009 & Στηρίζω 2009	12
Πρωτοτυπώ2009.....	13
Πράσινη Επιχείρηση - Εξοικονόμηση Ενέργειας.....	13
Πράσινες Υποδομές 2009	13
Μετεγκατάσταση 2009.....	14
ΤΕΜΠΙΜΕ.....	14
JEREMIE	18
Σύγχρονα χρηματοδοτικά εργαλεία ΜΜΕ.....	20
Leasing	20
Factoring.....	21
Forfaiting	22
Venture Capital	22
Business Incubators.....	23
Business Angels	23
Κεφ. 2^ο ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΕΡΕΥΝΑ	24
Σκοπός έρευνας και μεθοδολογία.....	24
Παρουσίαση ευρημάτων και αποτελέσματα έρευνας	25
Κεφ. 3^ο ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	34
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	39
ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ	39
ΠΗΓΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ	40
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	42

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι η βάση και ο ρυθμιστής της Ελληνικής οικονομίας. Το μεγαλύτερο ποσοστό του συνόλου των επιχειρήσεων της Ελλάδας αποτελούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Οι μορφές και τα είδη της χρηματοδότησης ποικίλουν. Πόσο εύκολη είναι όμως η πρόσβαση μιας τέτοιου είδους επιχείρησης στη χρηματοδότηση; Πόσο ικανοποιητικές θεωρούνται από τους μικρομεσαίους επιχειρηματίες οι υπάρχουσες μορφές χρηματοδότησης; Με την ολοκλήρωση της παρακάτω μελέτης θα μπορούν να απαντηθούν τα παραπάνω ερωτήματα.

Η παρούσα εργασία αποτελεί μια αναφορά και έρευνα για τη χρηματοδότηση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ελληνική αγορά. Συγκεκριμένα, θα αναφερθώ μέσα από τη μελέτη βιβλιογραφίας και αρθρογραφίας στον ορισμό της ΜΜΕ, τι είναι και πώς οριοθετείται μια μικρομεσαία επιχείρηση αλλά και το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει στην Ελληνική οικονομία. Συγχρόνως η βιβλιογραφική μελέτη θα επικεντρωθεί στον παράγοντα χρηματοδότηση, τα προβλήματα που αντιμετωπίζει μια ΜΜΕ ανάλογα με το κύκλο εργασιών της, τη δυναμική που παρουσιάζει στην εισροή χρηματοδοτικών πόρων κ.λ.π., λαμβάνοντας υπόψη σε πολλές περιπτώσεις και τον παράγοντα οικονομική κρίση.

Το θεωρητικό υπόβαθρο της εργασίας αναπτύσσεται μέσα από τη μελέτη σχετικών βιβλιογραφικών πηγών, ειδικών οικονομικών άρθρων και πηγών του διαδικτύου. Θα αναλυθούν οι διάφορες μορφές χρηματοδότησης, τα νέα επιδοτούμενα προγράμματα αλλά και τα σύγχρονα χρηματοδοτικά εργαλεία.

Προκειμένου να υποστηριχτεί κατάλληλα το θεωρητικό μέρος της μελέτης, θα διεξαχθεί έρευνα τόσο σε ΜΜΕ, όσο και σε τραπεζικά στελέχη διαφόρων κλάδων, προκειμένου να διαπιστωθεί αν η λειτουργία τους στηρίζεται αποτελεσματικά σε χρηματοδοτικό επίπεδο, αν οι πόροι οι οποίοι δίνονται από το κράτος επαρκούν ώστε να μπορέσουν οι τελευταίες να επιβιώσουν και ειδικά στην παρούσα φάση που η οικονομική κρίση μαστίζει την ελληνική οικονομία.

Η ανάπτυξη της συγκεκριμένης μελέτης θα γίνει μέσα από τα ακόλουθα κεφάλαια:

Κεφάλαιο 1ο

Στο πρώτο κεφάλαιο και μέσα από τη βιβλιογραφία θα μελετηθούν οι ΜΜΕ σε σχέση με τη θέση τους στην Ε.Ε και την Ελλάδα, το πώς ορίζεται λειτουργεί και γενικά τι προσφέρει στην Ευρωπαϊκή και κυρίως στην Ελληνική οικονομία. Ακόμα θα μελετηθούν τα είδη της χρηματοδότησης, πως αυτά λειτουργούν σε σχέση με το κύκλο εργασιών μιας ΜΜΕ, ποιες οι διαδικασίες της χρηματοδότησης.

Κεφάλαιο 2^ο

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα γίνει μια μελέτη σε σχέση με τη μεθοδολογική διαδικασία που θα ακολουθηθεί, θα παρατεθούν διάφορα ερευνητικά εργαλεία και θα καθοριστούν τα καταλληλότερα σε σχέση με τη μελέτη. Μέσα από το μεθοδολογικό πλαίσιο θα καταλήξουμε αργότερα σε ασφαλή συμπεράσματα μέσα από τη διεξαγόμενη έρευνα.

Κεφάλαιο 3^ο

Στο τρίτο κεφάλαιο αυτό θα εξαχθούν τα αποτελέσματα από την έρευνα μέσα από τα οποία θα καταλήξουμε και σε συγκεκριμένες προτάσεις με την ολοκλήρωση της μελέτης μας. Πιο συγκεκριμένα, θα επεξηγηθούν τα στοιχεία από την ανάλυση των ερωτηματολογίων που θα μοιραστούν σε επιχειρήσεις και σε τραπεζικά στελέχη και τέλος θα καταγραφούν αποτελέσματα και συμπεράσματα-προτάσεις της διεξαγόμενης έρευνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΙΔΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΜΜΕ

Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και ιδιαίτερα οι οικογενειακές μικρομεσαίες επιχειρήσεις, αποτελούν τη βάση της οικονομίας και είναι θα λέγαμε ρυθμιστές στις οικονομικές εξελίξεις μιας χώρας, λόγω της δυναμικής τους σε σχέση με τις μεσαίες τάξεις αλλά και της οικονομικής υποστήριξης που παρείχαν στην οικονομία. Σύμφωνα με τον Romano C.A. (2004, σελ: 286), οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν ιδιαίτερο αντίκτυπο στην ανάπτυξη της οικονομίας, στην ανεργία, στην παραγωγικότητα, στην καινοτομία.

Ορίζοντας εν συντομία τον όρο ΜΜΕ, θα χρησιμοποιήσουμε την οριοθέτηση που έχει κάνει ο Βλάχος Χ. (2002), ακολουθώντας τις θεωρητικές προσεγγίσεις του Modigliani – Miller Theorem (2003, σελ: 1-7) ότι το κυρίαρχο στοιχείο της ΜΜΕ είναι ο ιδιοκτήτης ενώ τα δεδομένα οριοθέτησης της είναι ο αριθμός εργαζομένων, το μέγεθος κύκλου εργασιών, το μερίδιο αγοράς. Συγκεκριμένα ως μικρή επιχείρηση θεωρείται εκείνη που απασχολεί υπαλληλικό προσωπικό μέχρι και 50 άτομα, ενώ ο κύκλος εργασιών της δεν υπερβαίνει τα 10εκ. ευρώ. Η μεσαία επιχείρηση απασχολεί μέχρι 250 εργαζόμενους και ο κύκλος εργασιών της δεν υπερβαίνει τα 43εκ. ευρώ¹.

Η λειτουργία των ΜΜΕ, είναι ιδιόζουσα διότι η στρατηγική τους βασίζεται συνήθως στην αντίληψη ενός ατόμου, του ιδιοκτήτη τους. Ιστορικά πρώτοι οι Modigliani και Miller το 1958, προσπάθησαν ν' αποδείξουν ότι ακόμα και σε μια τέλεια οικονομία, οι ΜΜΕ δε μπορούν να λειτουργήσουν χωρίς προβλήματα, μιας και η στρατηγική τους δε βασίζεται μόνο στη λειτουργία του περιβάλλοντος, αλλά και στη φιλοσοφία ενός ανθρώπου, ο οποίος είναι ο ρυθμιστής της λειτουργίας της επιχείρησης. Η σωστή υποστήριξη του συγκεκριμένου ατόμου από τους περιβαλλοντικούς φορείς, μπορεί να βοηθήσει και στη καλή λειτουργία της ΜΜΕ, ανεξαρτήτως της σταθερότητας και της φιλοσοφίας της αγοράς.

Το βασικό πρόβλημα για κάθε κράτος σε σχέση με τη διατήρηση της δυναμικής των ΜΜΕ ήταν η χρηματοδότηση τους, οι πόροι δηλαδή που επενδύονται στις μικρές και

¹Οι αριθμοί για τον ορισμό των ΜΜΕ, στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/sme-definition/index_en.htm

μεσαίες επιχειρήσεις διαφόρων κλάδων με στόχο τη καλύτερη λειτουργία τους αλλά και τη βιωσιμότητα τους.

Η Ελληνική οικονομία βασίζεται στις ΜΜΕ, διότι δημιουργούν πολλές θέσεις εργασίας, βοηθούν στην ανάπτυξη της οικονομίας, ειδικά στην επαρχία, είναι πηγή καινοτομιών, ενώ δίνουν πολλές λύσεις σε νέους ανθρώπους μέσω των επιδοτήσεων που λαμβάνουν από διάφορους φορείς. Πολλές Ελληνικές ΜΜΕ πλέον έχουν ξεπεράσει τα στενά τοπικά όρια και απευθύνονται στις αγορές της Ε.Ε. εκμεταλλευόμενες τα πλεονεκτήματα που τους δίνει η Ε.Ε, όπως αναφέρει ο Καμπουρίδης Γ. (2001, σελ: 27).

Στην Ελλάδα ο αριθμός των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, όπως αυτός υπολογίστηκε κατά το έτος 2009, ανέρχεται περίπου στις **820.000** από τις οποίες, οι **796.500** είναι πολύ μικρές, οι **2.500** μεσαίες και οι **21.000** είναι μικρές επιχειρήσεις². Οι παραπάνω αριθμοί αποδεικνύουν, τη σημαντικότητα αυτού του είδους των επιχειρήσεων για την ελληνική οικονομία.

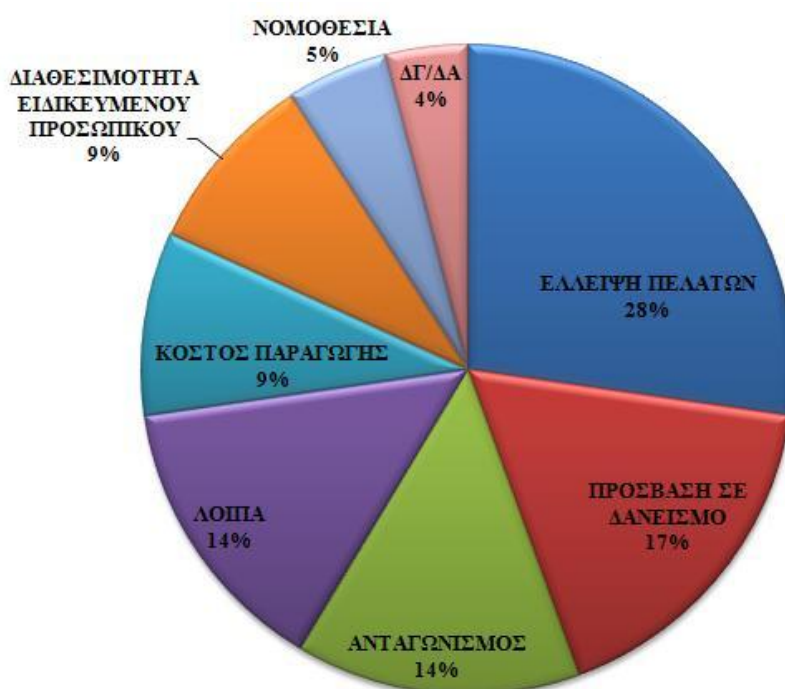
Η ευαισθησία των ΜΜΕ με βάση τις εξωγενείς οικονομικές πιέσεις είναι αυταπόδεικτη, για να μπορέσει μια ΜΜΕ να είναι βιώσιμη και να αποτελεί τη βάση ανάπτυξης για την ευρύτερη αγορά δράσης της, θα πρέπει το ευρύτερο χρηματοδοτικό περιβάλλον, να της αποδίδει τους κατάλληλους οικονομικούς πόρους, όπως αναφέρει το 2006, σε άρθρο του ο Berger A.N. .

Οι Vos et al (2007) αναφέρουν ότι το μεγάλο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι το χρηματοοικονομικό τους μέγεθος, έναντι του πλεονεκτήματος τους να είναι ευέλικτες λόγω της απλής οργανωτικής τους δομής που τις καθιστά ικανές να δημιουργήσουν μικρά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα που δεν μπορούν οι μεγάλες. Αυτά που κυρίως κάνουν τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις εύλωτες είναι ο μεγάλος ανταγωνισμός, η αρνητική ταμειακή ροή, η κακή αντιμετώπιση των χρεών, η αργή ανάπτυξη ή ακόμα και η απουσία αυτής, η ανεπαρκής απογραφή ελέγχου, η κακή διαχείριση των χρημάτων, η υποκεφαλαιοποίηση, ο κακός προγραμματισμός και τέλος τα προβληματικά τιμολόγια πληρωμών. Όλα τα παραπάνω αποτελούν λόγους για τους οποίους πρέπει

² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2009), Ευρωπαϊκή Πύλη για τις ΜΜΕ, <http://www.sme-finance-day.eu/?id=58>

το κράτος και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να προσπαθούν να χρηματοδοτούν τις ΜΜΕ, να τις ενισχύουν δηλαδή με οικονομικούς πόρους, προκειμένου να τους εξασφαλίζουν τη βιωσιμότητα τους, μιας και οι ΜΜΕ βοηθούν και επηρεάζουν σημαντικά την ανάπτυξη της οικονομίας.

Από το παρακάτω διάγραμμα μπορούμε να διακρίνουμε τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ευρωζώνη, έπειτα από έρευνα που έκανε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σε επιχειρηματίες μικρομεσαίων επιχειρήσεων, το Σεπτέμβριο του 2009.

Πηγή: www.3comma14.gr, πληροφορίες διαγράμματος, εφημερίδα Ναυτεμπορική.

Αξιολογώντας τα παραπάνω ποσοστά θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι ΜΜΕ παρατηρούν την πελατεία τους να μειώνεται και βλέπουν τους καταναλωτές να είναι περισσότερο συντηρητικοί. Τα σημαντικότερα προβλήματα των επιχειρηματιών, εντοπίζονται στην έλλειψη πελατείας με ποσοστό που ανέρχεται στο 28% και στη δυσκολία πρόσβασης στο δανεισμό, με ποσοστό 17%. Όπως φαίνεται οι δυσμενείς συνθήκες των ΜΜΕ για την πρόσβασή τους στο δανεισμό είναι θέμα που τις προβληματίζει σημαντικά και δει ενόψει οικονομικής κρίσης, μιας και φαίνεται ότι οι επιχειρήσεις θα πρέπει να πληρούν πλήθος προϋποθέσεων και να έρθουν αντιμέτωπες με τη γραφειοκρατία και διάφορες χρονοβόρες διαδικασίες, ενώ μάλλον δε φαίνεται

να είναι κατάλληλα ενημερωμένες για τις υπάρχουσες μορφές. Ο ανταγωνισμός, το κόστος παραγωγής, ακολουθούν με 14% και 9% αντίστοιχα.

ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Στη συγκεκριμένη ενότητα θα αναφερθώ στα χρηματοδοτικά εργαλεία βάση των οποίων το κράτος μπορεί και στηρίζει τις ΜΜΕ. Τα χρηματοδοτικά αυτά εργαλεία χρησιμοποιούνται σε όλες τις χώρες του κόσμου, εδώ θα εστιάσουμε κυρίως στη χρηματοδότηση των ΜΜΕ στην Ελλάδα, παρουσιάζοντας συνοπτικά τα διαθέσιμα είδη χρηματοδότησης αλλά και τα προβλήματα τα οποία προσδίδουν, με στόχο να διαπιστώσουμε αν είναι εφικτό να υπάρξει διαφοροποίηση τους αλλά και προσθήκη περαιτέρω εργαλείων.

Σύμφωνα με τους Beck et al (2006) ένα από τα βασικά εργαλεία χρηματοδότησης είναι τα δάνεια με κριτήριο το σκοπό και τη διάρκεια. Συγκεκριμένα η διάρκεια της χρηματοδότησης αυτής της μορφής, εξαρτάται από το σκοπό για τον οποίο προορίζεται. Οι βραχυπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις αφορούν δάνεια για κεφάλαια κίνησης, προκειμένου να καλυφθούν τρέχουσες λειτουργικές ανάγκες της επιχείρησης και η διάρκεια αποπληρωμής αυτών των δανείων είναι έως είκοσι τέσσερις (24) μήνες.

Οι ενισχύσεις αυτές δίνονται από τις τράπεζες και πολλές φορές το κράτος λειτουργεί ως εγγυητής. Τα συγκεκριμένα δάνεια έχουν ως πλεονέκτημα ότι είναι αυτορευστοποιούμενα, με την έννοια ότι τα ενεργητικά που αγοράζονται από τους δανειζόμενους, μέσω της παραγωγικής διαδικασίας και του εμπορίου, πωλούνται και δημιουργούν εισροή μετρητών που είναι μεγαλύτερη του ύψους του δανείου και των τόκων, ικανή να εξοφλήσει αυτό σε σύντομο χρονικό διάστημα. Το πρόβλημα εστιάζει στο ότι όταν αυτά δίνονται, χωρίς σωστή μελέτη της οικονομικής δυνατότητας του δανειολήπτη, μπορεί να οδηγήσουν στην αδυναμία αποπληρωμής τους και ουσιαστικά να μετατραπούν από οικονομική ενίσχυση, σε οικονομικό βάρος.

Στην Ελλάδα είναι κανόνας η χορήγηση δανείων να γίνεται μόνο με εγγύηση, ώστε να ελαττώνεται ακόμη περισσότερο ο κίνδυνος μη εξυπηρέτησης του χρέους, σε περίπτωση ταμειακής αδυναμίας. Η χρηματοδότηση, μέσα από απαιτήσεις της εταιρείας κατά των πελατών της διεξάγεται είτε με ενεχυρίαση αυτών, οπότε η

εταιρεία λαμβάνει δάνειο από το δανειστή, είτε με πώληση, οπότε η εταιρεία λαμβάνει μετρητά.

Πέραν αυτών, οι ΜΜΕ έχουν τη δυνατότητα να χρηματοδοτηθούν με χαμηλότοκα δάνεια, με εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, από το «Ειδικό Κεφάλαιο» που δημιουργήθηκε από την 197/1/28-7-66 ΑΝΕ. Τα κεφάλαια αυτά προέρχονται από δέσμευση ποσοστού των καταθέσεων των τραπεζών από την Τράπεζα της Ελλάδος και απαιτούν λιγότερες εξασφαλίσεις. Είναι όμως πολύ δύσκολο να χορηγηθούν από τις τράπεζες, επειδή δεν αποκομίζουν μεγάλα κέρδη. Ουσιαστικά είναι ένα χρηματοδοτικό εργαλείο σε αδράνεια.

Μια άλλη περίπτωση χρηματοδότησης την οποία αναφέρει ο Dr. Dimitrios F. Kenourios (2003), είναι αυτή που έχει θεσμοθετηθεί και από το Ελληνικό δημόσιο και από την Ευρωπαϊκή Κεντρική τράπεζα και αναφέρεται κυρίως σε βιοτεχνίες. Σύμφωνα με αυτήν οι τράπεζες επιδοτούν την ΜΜΕ από τα ίδια διαθέσιμα τόσο για κεφάλαιο κινήσεως όσο και για πάγιες εγκαταστάσεις.

Ένα από τα σημαντικότερα μέσα που προωθεί σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση για την υποβοήθηση των ΜΜΕ στην προσπάθειά τους να αναπτυχθούν στο έντονα ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον, είναι ο θεσμός των Εταιρειών Αμοιβαίων Εγγυήσεων (ΕΑΕ) ο οποίος προσφέρει μια λύση για τις ΜΜΕ που στηρίζεται στις δυνάμεις, αλλά και τους κανόνες της αγοράς.

Οι ΕΑΕ έχουν φύση και προορισμό καθαρά επαγγελματικό, αποβλέπουν στην εξασφάλιση πρόσβασης των μελών τους στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και στηρίζονται στις αρχές της συνυπευθυνότητας, αλληλεγγύης και αμοιβαιότητας των μελών τους. Βασικός σκοπός τους είναι η παροχή εγγύησης υπέρ των ΜΜΕ-μελών τους για τη χρηματοδότησή τους από τις τράπεζες.

Επιπλέον, ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία στήριξης των ΜΜΕ, το οποίο αναφέρεται σε πλήρη χρηματοδοτική κάλυψη από τη πλευρά του κράτους, είναι ο νόμος «Περί κινήτρων για την ενίσχυση της οικονομίας και την περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας», Ν.849/78. Είναι μεγάλη η σπουδαιότητα της νομοθετικής αυτής ρύθμισης για την χώρα, αποτελεί το κλειδί της ορθολογικά σχεδιασμένης ανάπτυξης και προβλέπει την δωρεάν ενίσχυση των επιχειρήσεων για την προμήθεια

πάγιων εγκαταστάσεων σε κτήρια, μηχανήματα και λοιπό εξοπλισμό. Προβλέπει επίσης και την καταβολή ποσοστού επί του επιτοκίου δανεισμού των επιχειρήσεων, εφόσον γίνει δανεισμός. Ακόμη προβλέπει την μη φορολόγηση των κερδών για μια πενταετία από την λήξη της κατασκευαστικής περιόδου, είναι δηλαδή ένας έμμεσος τρόπος χρηματοδότησης.

Μορφές δανεισμού θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν και οι προκαταβολές από τους πελάτες μιας επιχείρησης, αλλά και οι μεταχρονολογημένες επιταγές. Θα ήταν εν μέρει λάθος να χαρακτηρίσουμε τις προκαταβολές ως δάνειο, με αυτή καθεαυτή την έννοια του δανείου, όμως σίγουρα οι προκαταβολές διευκολύνουν την επιχειρηματική δραστηριότητα των ΜΜΕ και αποτελούν κάποια μορφή δανεισμού. Οι προκαταβολές, είναι χρηματικά ποσά, τα οποία καταβάλλονται από πριν, προκαταβολές. Συνεπώς, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι ένας επιχειρηματίας προλαμβάνοντας μέρος του συνολικού ποσού από την πώληση του προϊόντος του ή της υπηρεσίας του, βελτιώνει την εικόνα της ρευστότητας της επιχείρησής του. Με τον τρόπο αυτό ελευθερώνονται χρηματικά διαθέσιμα και διευκολύνεται η κάλυψη των υποχρεώσεών της.

Από την άλλη μεριά, οι μεταχρονολογημένες επιταγές που κυκλοφορούν στην αγορά και κατά κύριο λόγο στην ελληνική αγορά είναι ένα μέρος της οικονομίας που χωλαίνει και παρά το γεγονός να διευκολύνει τις επιχειρήσεις, πολλές φορές δημιουργεί προβλήματα. Μεταχρονολογημένες επιταγές θεωρούνται τα αξιόγραφα, τα οποία δίνουν τη δυνατότητα στον επιχειρηματία που τις εκδίδει να πληρώσει στον προμηθευτή – κομιστή το χρηματικό ποσό που αναγράφεται μέσω ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, με ημερομηνία μεταγενέστερη από την πραγματική. Κάτι τέτοιο δημιουργεί ευκολίες για κάθε επιχειρηματία και μπορεί να θεωρηθεί ως μια μορφή δανεισμού, αφού δημιουργούν χρήμα χωρίς να υπάρχει τη δεδομένη χρονική στιγμή. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δίνουν τη δυνατότητα είσπραξης του χρηματικού ποσού νωρίτερα από την αναγραφόμενη ημερομηνία, δημιουργώντας ένα χαρτοφυλάκιο επιταγών. Βέβαια επιβαρύνει με έξοδα τραπεζής τον κομιστή. Μπορεί δηλαδή ο κομιστής να εισπράξει το χρηματικό ποσό, χωρίς καν αυτό να είναι σίγουρο ότι ο εκδότης θα είναι σε θέση να καταθέσει στο μέλλον. Το ποσό των μεταχρονολογημένων επιταγών που κυκλοφορούν στην αγορά τους τελευταίους μήνες ανέρχεται στα 360δισ ευρώ. Αναφέρω συγκεκριμένα ότι και οι επιχειρηματίες

των ΜΜΕ θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί σε αυτόν τον τομέα, αλλά και οι τράπεζες στην έκδοση μπλοκ επιταγών, ειδικά ενόψει οικονομικής κρίσης, αλλά κυρίως πριν από αυτήν. Κάθε επιχειρηματίας θα πρέπει να έχει προβλέψει τον ενδεχόμενο κίνδυνο που μπορεί να επέλθει φέροντας τον ίδιο, την επιχείρησή του, αλλά και την οικονομία της χώρα σε δυσμενή θέση. Ενδεχομένως αυτός να ήταν ένας από τους λόγους που σήμερα η χώρα μας αντιμετωπίζει μεγάλα οικονομικά προβλήματα.

Ο συνηθέστερος τρόπος πρόσβασης στη χρηματοδότηση για την ανάπτυξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, είναι ο τραπεζικός δανεισμός. Μολονότι στις μέρες μας διατίθενται πλήθος μορφών σύγχρονων χρηματοδοτήσεων, η οποίες θα αναφερθούν παρακάτω, φαίνεται ότι για τους επιχειρηματίες οι δύο κατηγορίες του απλού τραπεζικού δανεισμού εξακολουθούν να παίζουν σημαίνοντα ρόλο. Οι κατηγορίες του τραπεζικού δανεισμού είναι τα δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης και τα Μακροπρόθεσμα δάνεια.

ΔΑΝΕΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΚΙΝΗΣΗΣ – Πρόκειται για μία βραχυπρόθεσμη μορφή δανεισμού, για την κάλυψη των αναγκών για κεφάλαια κίνησης των επιχειρήσεων. Όταν λέμε κεφάλαιο κίνησης, ουσιαστικά αναφερόμαστε στην ανάγκη της επιχείρησης για τη βελτίωση της ρευστότητάς της. Οι τράπεζες προσφέρουν τα δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης μέσω των ανοικτών δανείων και των αλληλόχρεων λογαριασμών. Τα ποσοστά χρηματοδότησης είναι διαφορετικά την εκάστοτε φορά, ανάλογα με την «οικονομική εικόνα» και το μέγεθος της επιχείρησης. Είναι όμως σημαντικό να αναφέρουμε ότι το ποσό μπορεί να φτάσει έως και το 100% της χρηματοδότησης. Με τα ανοικτά δάνεια παρέχεται στο δανειολήπτη ένα πιστωτικό όριο μέχρι το οποίο μπορεί να δανείζεται, ανάλογα με τις ανάγκες του και η οφειλή να εξοφλείται μερικώς ή εξολοκλήρου, χωρίς να είναι απαραίτητο να εξοφλεί το ποσό σε συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα. Συνεπώς, μπορεί και να επαναδανείζεται χρηματικά ποσά, μέχρι το πιστωτικό του όριο, ανάλογα με τις ανάγκες του. Τέτοιου είδους δάνεια φυσικά απαιτούν εξασφαλίσεις και εγγυήσεις για να χορηγηθούν, με ενέχυρο επιταγών των πελατών της επιχείρησης, προσωπικές εγγυήσεις κ.α., ενώ, μιας και η διάρκεια αποπληρωμής είναι μικρότερη, το επιτόκίό τους είναι συνήθως υψηλότερο από αυτό των Μακροπρόθεσμων δανείων και διαφέρει από επιχείρηση σε επιχείρηση και από τράπεζα σε τράπεζα.

ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ ΔΑΝΕΙΑ – Πρόκειται για μία μακροπρόθεσμη μορφή χρηματοδότησης (μεταξύ 3 έως και 30 χρόνων), για την κάλυψη των αναγκών της επιχείρησης για επαγγελματική στέγη και επαγγελματικό εξοπλισμό.

Δάνεια για επαγγελματική στέγη – Αποτελούν λύση για την ανάγκη των ΜΜΕ για την απόκτηση της επαγγελματικής τους στέγης. Το ποσοστό της χρηματοδότησης ανέρχεται μέχρι και στο 100% και το ποσό παρέχεται είτε εφάπαξ είτε τμηματικά και η διάρκειά τους μπορεί να ξεκινά από 3 και να φτάσει τα 30 έτη. Τα επιτόκια ποικίλουν και κυμαίνονται σήμερα (2010) μεταξύ 1,97% και 7,25%, πλέον περιθωρίου μεταξύ 1,50% και 4,75%³, ανάλογα με τη χρονική διάρκεια. Οι παραπάνω τιμές επιβαρύνονται με την εισφορά του Ν.128/75 κατά 0,6% και κατά 0,12% για τον πρωτογενή τομέα (αλιεία, γεωργία κτλ.). Σημαντικό πλεονέκτημα για τους νέους επιχειρηματίες αποτελεί το γεγονός της περιόδου χάριτος δύο χρόνων, δίνοντας τη δυνατότητα για την πληρωμή μόνο των τόκων ή μικρότερων δόσεων.

Δάνεια για αγορά πάγιου εξοπλισμού – Πρόκειται για δάνεια που αφορούν την κάλυψη των αναγκών μιας επιχείρησης για την αγορά μηχανημάτων, έπιπλα, αυτοκίνητα, εξοπλισμό Η/Υ κτλ. που είναι χρήσιμα για την ανάπτυξή της. Το ποσοστό της χρηματοδότησης μπορεί να φτάσει και το 100% της αξίας του εξοπλισμού, ενώ τα επιτόκια σήμερα (2010) κυμαίνονται από 4,75% έως 8,60% , πλέον περιθωρίων κατά περίπτωση, με διάρκεια αποπληρωμής έως και 15 έτη. Όπως και στα δάνεια για επαγγελματική στέγη το επιτόκιο επιβαρύνεται με τον Ν.128/75. Η διαδικασία που συνήθως ακολουθείται για την εκταμίευση είναι αντίστοιχη με αυτήν των δανείων για επαγγελματική στέγη, θα πρέπει όμως να λαμβάνεται υπόψη το εκάστοτε τιμολόγιο και η εξέλιξη των αγορών της επιχείρησης.

³ Tsig, Τράπεζες, Επαγγελματική Στέγη, (2010), στη διεύθυνση <http://www.tsig.gr/lang-el/banks/epaggelmatiki-stegi>

ΝΕΑ ΕΠΙΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΜΕ

Τα έτη που διανύουμε αποτελούν ορόσημο για τον επιχειρηματικό κόσμο. Οι παγκόσμιες οικονομικές αλλαγές έχουν επηρεάσει σημαντικά κάθε χρηματοοικονομικό οργανισμό, δημιουργώντας κινδύνους αλλά και σημαντικές ευκαιρίες για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Οι τραπεζικοί οργανισμοί, αλλά και το κράτος θα πρέπει να ενισχύσουν τις ΜΜΕ, προκειμένου η οικονομία να αρχίσει να «ανασαίνει». Σύμφωνα βέβαια με σύμβουλους επιχειρησιακής στρατηγικής και ανάπτυξης θα πρέπει να υπάρξουν διαστήματα περιορισμένης ανάπτυξης των επιχειρήσεων, ώστε εκμεταλλευόμενες τις ευκαιρίες και αξιολογώντας τους κινδύνους, να είναι σε θέση να βελτιώσουν τη θέση της επιχείρησης σε περιόδους υψηλής ανάπτυξης.

Ποικίλα, σύγχρονα προγράμματα ενίσχυσης των ΜΜΕ βρίσκονται σε ισχύ, τα οποία χρηματοδοτούνται και από εθνικούς και από κοινοτικούς πόρους. Έχουν προδημοσιευτεί αρκετά νέα επιδοτούμενα προγράμματα, τα οποία δίνουν την ευκαιρία ανάπτυξης ενόψει οικονομικής κρίσης στις ΜΜΕ, οι οποίες ολοένα και αναζητούν τρόπους να ξεφύγουν από την ύφεση.

Σημαίνοντα ρόλο για την ενδυνάμωση των ΜΜΕ αποτελεί το ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ (ΕΣΠΑ) για τα 2007-2013, έγγραφο το οποίο αναφέρει το πλάνο των Ταμείων της Ε.Ε σε εθνικό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη τα νέα δεδομένα της οικονομίας. Ο κυριότερος στόχος του ΕΣΠΑ είναι η ανάπτυξη της περιφέρειας. Μέσω του ΕΣΠΑ η Ελλάδα εξασφάλισε σημαντικό αριθμό κονδυλίων (20,4 δις €) τα οποία θα χρηματοδοτηθούν μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) και του Ταμείου Συνοχής.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ(ΠΕΠ) - Χρηματοδότηση ΜΜΕ στους κλάδους του εμπορίου, τουρισμού, μεταποίησης και παροχής υπηρεσιών. Επιδότηση έως 65%, επενδύσεων συνολικού προϋπολογισμού έως 300.000€ από υφιστάμενες επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένων franchise επιχειρήσεων), οι οποίες θα πρέπει να έχουν κλείσει τουλάχιστον 2 διαχειριστικές χρήσεις και απασχολούν 50 εργαζόμενους. Επιπλέον ενισχύονται οι νέοι

επιχειρηματίες από 18-39 ετών και η γυναικεία επιχειρηματικότητα με επιδότηση 60% επενδύσεων ύψους 200.000€.

ΕΞΕΛΙΣΣΟΜΑΙ 2009 & ΣΤΗΡΙΖΩ 2009 - Επιδότηση 30% έως 60%, επενδύσεων έως 1.200.000€ για ήδη υπάρχουσες μεσαίες, μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, καθώς και για κάποιες παροχής υπηρεσιών, που δραστηριοποιούνται από τις αρχές του 2005, με απαραίτητη προϋπόθεση οι διαχειρίσιμες χρήσεις και τα αποτελέσματα προ φόρων και αποσβέσεων να εμφανίζουν θετική πορεία. Εδώ να τονίσουμε ότι η χρηματοδότηση αφορά επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται εντός των ορίων της επικράτειας, με μέσω όρο κύκλου εργασιών από 20.000€ έως 2εκ. ευρώ τα τρία τελευταία έτη.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΩ 2009 – Επιδότηση 50% έως 60%, επενδύσεων από 30.000€ και 50.000€ έως 200.000€ για νέες και υφιστάμενες επιχειρήσεις αντίστοιχα, που αποσκοπούν στην εισαγωγή, επέκταση, διαφοροποίηση προϊόντων και υπηρεσιών μέσω καινοτόμων-πρωτότυπων ιδεών, εφαρμόζοντας δηλαδή τη γνώση για τη δημιουργία νέων, καλύτερων προϊόντων. Στο πρόγραμμα οι δαπάνες μέσω Leasing απορρίπτονται. Προϋποθέσεις για τη χρηματοδότηση είναι η λειτουργία από ένα έως 5 έτη των μικρών υφιστάμενων επιχειρήσεων, ενώ οι νέες επιχειρήσεις θα πρέπει να συσταθούν ύστερα από την προδημοσίευση του προγράμματος. Επιπλέον, οι ανωτέρω επιχειρήσεις θα πρέπει απαραίτητως να μην έχουν υποβάλλει παραπάνω από μία αίτηση, όλα τα δικαιολογητικά, πρωτότυπα παραστατικά τιμολόγησης, Ε7, υπεύθυνες δηλώσεις, επιστολές τραπέζης κτλ. θα πρέπει να καταθέτονται προς αξιολόγηση για έγκριση ή μη.

ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ - ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ - Επιδότηση έως 60%, επενδύσεων μέχρι 200.000€ για ΑΕ, ΟΕ, ΕΠΕ, ΕΕ μεταποιητικές επιχειρήσεις ή και κάποιες παροχής υπηρεσιών στον μεταποιητικό κλάδο. Οι ανωτέρω επιχειρήσεις θα πρέπει απαραίτητως να μην έχουν υποβάλλει παραπάνω από μία αίτηση, οι δαπάνες δεν θα πρέπει να έχουν χρηματοδοτηθεί και από άλλο πρόγραμμα, καθώς επίσης και να μην έχει ξεκινήσει το έργο πριν την προδημοσίευση του προγράμματος.

ΠΡΑΣΙΝΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ 2009 - Επιδότηση από 30% έως και 60%, ανάλογα με την έδρα της επιχείρησης, επενδύσεων έως 3εκ. ευρώ για νέες υφιστάμενες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς προστασίας του περιβάλλοντος και αξιοποίησης αποβλήτων. Οι επιχειρήσεις οι οποίες θα χρηματοδοτηθούν από το συγκεκριμένο πρόγραμμα θα πρέπει απαραίτητως να πληρούν της προϋποθέσεις που αναφέρονται στο παραπάνω πρόγραμμα *ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ*.

Θα ήθελα εδώ να τονίσω, ότι μελετώντας διάφορα άρθρα διαπίστωσα πως μία πράσινη επιχείρηση έχει να αποκομίσει σημαντικά οικονομικά οφέλη. Η σωστή αξιοποίηση και χρησιμοποίηση φυσικών πόρων προερχόμενων από τη χώρα μας, ως πρώτη ύλη μπορεί να μειώσει σημαντικά το λειτουργικό κόστος κάθε επιχείρησης και κατά συνέπεια τις δαπάνες της. Το ελληνικό κράτος αλλά και η ΕΕ βλέπουν θετικότερα την έγκριση μίας χρηματοδότησης για μια ΜΜΕ η οποία επενδύει σε ένα πράσινο επιχειρηματικό μοντέλο. Σε πολλές χώρες της ΕΕ με ανεπτυγμένη οικονομία, οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί χορηγούν δάνεια με ευνοϊκότερους όρους σε τέτοιου είδους επιχειρηματίες.

ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ 2009 – Χρηματοδότηση από 50% έως 60% επιχειρήσεων για μετεγκατάστασή τους σε επιχειρηματικές περιοχές, με ύψος επένδυσης σε πάγια ή άυλες επενδύσεις έως και 300.000€. Οι προϋποθέσεις για τις επιχειρήσεις είναι αντίστοιχες όλων των παραπάνω προγραμμάτων, συγκεκριμένα θα πρέπει να παρουσιάζουν κερδοφορία κατά τα τρία τελευταία έτη λειτουργίας τους, καθώς επίσης να δραστηριοποιούνται στις περιοχές της Αθήνας, Πειραιά και Θεσσαλονίκης, για μετεγκατάσταση αυτών σε ΒΠΠΕ (Βιομ. Περιοχές), ΒΠΠΑ, ΒΙΟΠΑ (Βιομ. Πάρκα), Τεχνόπολεις ή και σε άλλης μορφής ΒΕΠΕ (Βιομ. Επιχειρηματικές Περιοχές).

ΤΕΜΠΜΕ – Το Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων είναι μία ΑΕ του Ελληνικού Δημοσίου, που λειτουργεί από το 2004, με σκοπό την ενίσχυση της ρευστότητας και τη στήριξη των ΜΜΕ, που απασχολούν υπαλληλικό προσωπικό έως 50 άτομα. Το ΤΕΜΠΜΕ, καλύπτει τις ανάγκες για κεφάλαια κίνησης, παρέχει εγγυήσεις για τα δάνεια των επιχειρήσεων, διευκολύνοντας έτσι την ανάπτυξη των ΜΜΕ, καθώς έχουν τη δυνατότητα να δανειστούν μεγαλύτερα χρηματικά ποσά σε αναλογία με την πιστοληπτική τους ικανότητα και αποτελεί το συνδυαστικό κρίκο τράπεζας και επιχείρησης. Οι μικρομεσαίοι επιχειρηματίες φαίνεται

να θεωρούν ιδιαίτερα σημαντικό χρηματοδοτικό εργαλείο το TEMΠΙΜΕ για τη διευκόλυνση της αποπληρωμής των υποχρεώσεων τους, όπως παρατηρούμε στην παρακάτω εικόνα.

Πηγή: Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών επιχειρήσεων.

Το TEMΠΙΜΕ χωρίζεται σε δύο φάσεις ως εξής: η φάση Α' (λήξη 08/04/09) του προγράμματος αφορά την εγγύηση και επιδότηση των τραπεζικών δανείων για άτοκα κεφαλαία κίνησης προκειμένου να τονωθεί η ρευστότητα των επιχειρήσεων. Η Β' φάση αφορά την ενίσχυση της ρευστότητας των ΜΜΕ και την ευκολότερη χρηματοδότηση για όσο το δυνατό περισσότερες επιχειρήσεις, με ευνοϊκότερους όρους. Χρηματοδοτείται έως και 30% του Μ.Ο του κύκλου εργασιών των τριών τελευταίων διαχειριστικών χρήσεων, με ύψος δανείου από έως και τις 350.000€ στην Α' φάση και έως 125.000€ στη Β' φάση. Η διάρκεια της χρηματοδότησης φτάνει έως 3 έτη. Το Ταμείο Εγγυοδοσίας δεν εγγυάται το συνολικό ποσό του δανείου που έχει χορηγηθεί από την τράπεζα, αλλά μέρος αυτού. Το ποσό της χρηματοδότησης εγγυάται κατά 80% από το TEMΠΙΜΕ, ενώ για το υπόλοιπο 20% οι περιορισμένου ύψους εξασφαλίσεις καθορίζονται από την τράπεζα. Το επιτόκιο για τα δάνεια που αφορούν το TEMΠΙΜΕ είναι δεδομένο και ορίζεται ως το επιτόκιο Euribor + το spread + την εισφορά του Ν.128/75 κατά 0,6% και κατά 0,12% για τον πρωτογενή τομέα (αλιεία, γεωργία κτλ.). Θα πρέπει φυσικά να πληρούνται πλήθος προϋποθέσεων για να εγκριθεί η παραπάνω χρηματοδότηση. Η επιχείρηση θα πρέπει να παρουσιάζει τριετή κερδοφορία, με κύκλο εργασιών μικρότερο των 10εκ.ευρώ, θα

πρέπει απαραίτητως να μην έχουν υποβάλλει παραπάνω από μία αίτηση, εξαιρουμένων επιχειρήσεων του πρωτογενούς τομέα, επιχειρήσεις μεταποίησης, αλιείας, κτηνοτροφίας κ.α. . Επιπλέον, οι επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Α' κατηγορίας, επιχειρήσεις ανίκανες να ανταπεξέλθουν στις μέχρι τώρα υποχρεώσεις τους προς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και όσες συμμετείχαν στην Α' φάση του προγράμματος, δεν δύναται η ένταξή τους στη Β' φάση. Βέβαια οι εξαιρέσεις αυτές από το Νοέμβρη του 2009 αρχίζουν να ελαχιστοποιούνται, στην προσπάθεια του κράτους για ενίσχυση των επιχειρήσεων και έξοδο από την οικονομική κρίση, όπως αναφέρει σε άρθρο της η Πηνελόπη Μητρούλια⁴. Συγκεκριμένα αναφέρει ότι το ύψος προϋπολογισμού για εγγυήσεις από το κράτος ανέρχεται στα 15δισ. ευρώ, με την επέκταση των εγγυήσεων για όλων των ειδών τις επιχειρήσεις (πάνω από 500.000 επιχειρήσεις). Το ΤΕΜΠΜΕ πλέον θα αναλάβει αποκλειστικά να καλύπτει την παροχή δανείων για αποπληρωμή χρεών των ΜΜΕ προς το δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία. Μέχρι στιγμής το ΤΕΜΠΜΕ προσφέρει προϊόντα που αφορούν εγγυήσεις για χρηματοδοτική μίσθωση και για πράξεις προεξόφλησης επιχειρηματικών απαιτήσεων, σε τράπεζες για χορηγήσεις εγγυητικών επιστολών, σε τράπεζες για επιχειρηματικά δάνεια στους ιδιοκτήτες κ.α. . Τα προγράμματα του ΤΕΜΠΜΕ, που αφορούν υφιστάμενες ή νεοϊδρυθέντες μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οποιασδήποτε νομικής μορφής, για εγγυήσεις σε βραχυπρόθεσμο ή μακροπρόθεσμο δανεισμό είναι τα ακόλουθα:

ΤΕΜΠΜΕ 1-04: Εγγυοδοσία για την ίδρυση μικρών ή την ανάπτυξη νέων μικρών επιχειρήσεων, που λειτουργούν λιγότερο από 3 έτη.

ΤΕΜΠΜΕ 2-04: Εγγυοδοσία για πολύ μικρές επιχειρήσεις, που λειτουργούν περισσότερο από 3 έτη.

ΤΕΜΠΜΕ 3-04: Εγγυοδοσία για μικρές επιχειρήσεις, που λειτουργούν περισσότερο από 3 έτη.

ΤΕΜΠΜΕ 4-04: Εγγυοδοσία μικροδανείων πολύ μικρών νεοϊδρυθέντων ή μη επιχειρήσεων.

ΤΕΜΠΜΕ 5-04: Εγγυοδοσία για εξαγορές, συγχωνεύσεις, μεταβιβάσεις μικρών επιχειρήσεων.

⁴ Μητρούλια Πηνελόπη, (02/11/2009), *Αλλάζουν άρδην τα κριτήρια για ένταξη ΜΜΕ στο ΤΕΜΠΜΕ*, Ηλεκτρονική ημερήσια οικονομική εφημερίδα ΕΞΠΡΕΣ.

TEMΠΙΜΕ 6-06: Εγγυοδοσία χρηματοδοτικής μίσθωσης (Leasing) μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, μη συμπεριλαμβανομένων των χρηματοδοτικών μισθώσεων με πώληση – επανεκμίσθωση (sale and lease back) και αυτών που αφορούν εξαγωγικές δραστηριότητες.

Στα πλαίσια της στήριξης της ανάπτυξης των ΜΜΕ εν μέσω οικονομικής κρίσης, το Μάρτιο του 2010 ανακοινώθηκαν από την Υπουργό Οικονομίας δύο νέα έκτακτα προγράμματα, τα οποία είναι εγγυημένα από το TEMΠΙΜΕ, με χαμηλό επιτόκιο, που θα ενισχύσουν τόσο τις επιχειρήσεις και τους προμηθευτές τους, όσο το κράτος και τα ασφαλιστικά ταμεία.

Δάνεια για την εξόφληση φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων – Πρόκειται για χαμηλότοκα δάνεια, συνολικού ύψους 1δισ. ευρώ, που όπως προβλέπεται θα χορηγηθούν σε 100.000 ΜΜΕ. Πολλές επιχειρήσεις εξαιτίας της αδυναμίας τους να εξοφλήσουν τις φορολογικές και ασφαλιστικές υποχρεώσεις τους, έχασαν και τη δυνατότητα φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας. Τα αναφερόμενα δάνεια αφορούν την κάλυψη αυτών των οφειλών έως 80%, οφειλές οι οποίες δεν εξοφλήθηκαν μέχρι και το Φεβρουάριο του 2010. Το ύψος του χορηγούμενου ποσού φτάνει τις 100.000€, ανάλογα με τον αριθμό του υπαλληλικού προσωπικού, με χρονική διάρκεια 6 έτη και δύο χρόνια περίοδο χάριτος. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα αποσκοπεί στη διοχέτευση του χρήματος αυστηρά εκεί που απαιτείται και συνεπώς το ποσό του δανείου αυτομάτως θα προωθείται στα ασφαλιστικά ταμεία και τις εφορίες. Κατά συνέπεια οι ΜΜΕ επανακτούν τη φορολογική και ασφαλιστική τους ενημερότητα και αποκτούν και πάλι τη δυνατότητα πρόσβασης στον τραπεζικό δανεισμό και κυρίως μπορούν να είναι επιλέξιμες από το σχέδιο νόμου «Ρύθμιση Επιχειρηματικών και Επαγγελματικών Οφειλών προς τα Πιστωτικά Ιδρύματα, Διατάξεις για την Επεξεργασία Δεδομένων Οικονομικής Συμπεριφοράς και άλλες Διατάξεις»⁵, όπως αυτός ψηφίστηκε στη Βουλή τον Ιανουάριο του 2010. Το πρόγραμμα αφορά συγκεκριμένα επιχειρήσεις κάθε νομικής μορφής, οποιουδήποτε κλάδου, νεοϊδρυθείσες ή υφιστάμενες, που απασχολούν μέχρι 50 άτομα υπαλληλικό προσωπικό και κατά την τελευταία χρήση ο κύκλος εργασιών τους δεν υπερβαίνει τα 10 εκ. ευρώ, με εξαίρεση τις λεγόμενες προβληματικές επιχειρήσεις και αυτές που συμμετείχαν ή συμμετέχουν στις Α΄ και Β΄ φάσεις του TEMΠΙΜΕ.

⁵ Σχέδιο Νόμου, (2010), στη διεύθυνση <http://www.ypoian.gr/?p=469>

Δάνεια για την κάλυψη δαπανών αγοράς πρώτων υλών, εμπορευμάτων, υπηρεσιών και άλλων άυλων αγαθών – Στις μέρες μας είναι γεγονός ότι πλήθος επιχειρήσεων βρίσκονται σε δεινή θέση, εξαιτίας της έλλειψης ρευστότητας που τις καθιστά παθητικές και ανήμπορες να καλύψουν τις πρωταρχικές τους ανάγκες για την αγορά των εμπορευμάτων τους και όλων εκείνων των αγαθών, που είναι απαραίτητα για τη λειτουργία τους. Προκειμένου να αποφευχθεί η καθυστέρηση των πληρωμών και να αντιμετωπιστεί εν μέρει το πρόβλημα των μεταχρονολογημένων ακάλυπτων επιταγών, οι ΜΜΕ έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης σε χαμηλότοκα δάνεια, με την εγγύηση του ΤΕΜΠΜΕ για την εξόφληση των οφειλών προς τους προμηθευτές τους και τη βελτίωση της ρευστότητάς τους. Πρόκειται για δάνεια συνολικού ύψους 1δισ. ευρώ και ημερομηνία λήξης του συγκεκριμένου προγράμματος αναμένεται να είναι η 31/12/2011. Το ποσό του δανείου θα προωθείται για την εξόφληση των οφειλών προς τους προμηθευτές, βάση των νόμιμων τιμολογίων. Οι ΜΜΕ μπορούν να καταβάλουν αιτήσεις για χρηματικά ποσά από 5.000€ έως και 300.000€, με ποσοστό κάλυψης των οφειλών 80% και διάρκεια 6 ετών με δύο χρόνια περίοδο χάριτος. Οι προϋποθέσεις και οι εξαιρέσεις για την ένταξη των ΜΜΕ στο πρόγραμμα είναι κοινές με εκείνες που ισχύουν για τα δάνεια για την εξόφληση των φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων.

JEREMIE – Τον Ιούνιο του 2007 πολλά κράτη μέλη της ΕΕ, μέσα σ' αυτά και η Ελλάδα, υπέγραψαν σύμβαση χρηματοδότησης, προκειμένου οι ΜΜΕ να έχουν ευκολότερη πρόσβαση στις διάφορες μορφές χρηματοδότησης (π.χ. Venture Capital), να τους παρέχονται εγγυήσεις και γενικότερα να δανείζονται με ευνοϊκότερους όρους σε σχέση με αυτούς της εφάπαξ χρηματοδότησης. Το νέο αυτό χρηματοδοτικό εργαλείο, καλούμενο ως JEREMIE - Joint European Resources for Small and Medium sized Enterprises (Κοινοί Ευρωπαϊκοί πόροι για τις πολύ μικρές έως μεσαίες επιχειρήσεις), έχει σκοπό τη τόνωση των ΜΜΕ και την αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους, με έμφαση στη χρηματοδότηση επιχειρήσεων σε περιοχές μικρής ή περιορισμένης ανάπτυξης, λόγω της γεωγραφικής θέσης τους. Το JEREMIE αποτελεί ένα μέσο για διαρκή χρηματοδότηση, σε αντίθεση με τις επιχορηγήσεις για τις ΜΜΕ, οι οποίες είναι εφάπαξ. Το νέο αυτό χρηματοδοτικό εργαλείο παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες και τεχνική υποστήριξη. Το JEREMIE καλύπτει ευρύ φάσμα προϊόντων, πιο συγκεκριμένα καλύπτει μικροπιστώσεις τραπεζών, παρέχει

εγγυήσεις, συμμετοχή στο κεφάλαιο των επιχειρήσεων, κεφάλαια ανάληψης υψηλού κινδύνου κ.α. .

Το JEREMIE έχει τέσσερα βασικά χαρακτηριστικά:

- ❏ Revolving - Ανακύκλωση: χρηματοδοτούνται επενδύσεις με ισχυρό πολλαπλασιαστικό συντελεστή, γεγονός που σημαίνει ότι με την αποπληρωμή μέρους του δανείου, η επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να ανακυκλώνει και να χρησιμοποιεί ξανά τα κονδύλια, ώστε τα να επενδύει σε νέο τομέα. Συνεπώς, αυξάνονται τα χρηματοδοτικά προϊόντα και οι ΜΜΕ ευνοούνται περισσότερο, σε σχέση με το σύστημα των επιδοτήσεων.
- ❏ Leverage - Μόχλευση: είναι δυνατή η μόχλευση κονδυλίων από την ΕΤΕπ και από άλλους επενδυτές, δυνατότητα συνδυασμού δανείων με προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων, με αποτέλεσμα την μεγαλύτερη προσέλκυση του επενδυτικού κοινού.
- ❏ Sources of funding - Πηγές κεφαλαίων: διατίθενται οι πόροι σε συνδυασμό με την πρόσθετη χρηματοδότηση από την ΕΤΕπ, προσελκύεται η συμμετοχή χρηματοπιστωτικού τομέα (Ταμείο Χαρτοφυλακίου, όπου παρέχονται επιπρόσθετα κεφάλαια από άλλους χρηματοπιστωτικούς φορείς, καθώς επίσης χρηματοπιστωτικά προϊόντα με μορφή συγχρηματοδότησης από τον ιδιωτικό ή δημόσιο τομέα σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων).
- ❏ Fund of funds – Διαχείριση κεφαλαίων: Ταμείο Χαρτοφυλακίου JEREMIE.

Τα κονδύλια για τη χρηματοδότηση των ΜΜΕ μέσω του JEREMIE χρησιμοποιούνται για επενδύσεις που αφορούν τη βιομηχανία, τις βιολογικές επιστήμες, την τεχνολογία και τον εκσυγχρονισμό, την επέκταση των ήδη υπαρχουσών επιχειρήσεων κ.α.. Η χρηματοδότηση αφορά επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζόμενους και ετήσιο κύκλο εργασιών το πολύ 50εκ., με ιδιαίτερη έμφαση στις μικρές, <50 εργαζόμενοι και ετήσιο κύκλο εργασιών <10εκ. και στις πολύ μικρές επιχειρήσεις, <10 εργαζόμενοι και ετήσιο κύκλο εργασιών <2εκ. .

Προκειμένου να υλοποιηθεί το παραπάνω εργαλείο, ήταν απαραίτητη η σύσταση Ταμείου Χαρτοφυλακίου JEREMIE, του οποίου τη διαχείριση ανέλαβαν διάφοροι

χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί⁶ και το ΕΤΑΕ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων). Η απορρόφηση των κοινοτικών κονδυλίων γίνεται μέσω του Ταμείου Χαρτοφυλακίου. Για κάθε χώρα έχουν οριστεί εθνικοί και περιφερειακοί αντιπρόσωποι, οι οποίοι να μεταφέρουν τα κεφάλαια που διατίθενται για το JEREMIE σε λογαριασμό JEREMIE. Έπειτα, επιλέγονται ιδιαίτερα προσεκτικά οι ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, οι οποίοι στη συνέχεια χρηματοδοτούν, προωθούν τα κεφάλαια στις ΜΜΕ. Η εκάστοτε διαχειριστική αρχή, το Επενδυτικό Συμβούλιο, μπορεί να επέμβει και να επηρεάσει τις αποφάσεις του Ταμείου Χαρτοφυλακίου.

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΜΙΣΘΩΣΗ – LEASING – Είναι η σύμβαση η οποία καταρτίζεται μεταξύ της εταιρίας χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) και του αντισυμβαλλόμενου μισθωτή, σύμφωνα με την οποία η εταιρία leasing, παραχωρεί έναντι μισθώματος στον μισθωτή τη χρήση ακινήτου ή πάγιου εξοπλισμού ή αυτοκινήτου, το οποίο αγόρασε με υπόδειξή του και το οποίο προορίζεται αποκλειστικά για επαγγελματική του χρήση και παρέχει στον μισθωτή το δικαίωμα είτε να αγοράσει το ακίνητο είτε να ανανεώσει τη μίσθωση για ορισμένο χρόνο⁷. Αποτελεί την ταχύτερη και απλούστερη διαδικασία έναντι άλλων χρηματοδοτήσεων. Αντικείμενο χρηματοδοτικής μίσθωσης (sale and lease back), μπορεί επίσης να είναι ακίνητο που αγόρασε προηγουμένως η εταιρία χρηματοδοτικής μίσθωσης από τον μισθωτή, ο οποίος σύμφωνα με το νόμο δεν μπορεί να είναι ελεύθερος επαγγελματίας. Η ελάχιστη διάρκεια της μίσθωσης βάση του σχετικού νόμου είναι τριετής (3ετής).

Το sale and lease back δίνει τη δυνατότητα στην επιχείρηση να εκμεταλλευτεί σημαντικά κεφάλαια που παραμένουν δεσμευμένα σε πάγια περιουσιακά στοιχεία. Ουσιαστικά πρόκειται για ένα εργαλείο αναχρηματοδότησης των παγίων που έχει στην κυριότητα της η επιχείρηση. Η πώληση και επαναμίσθωση (Sale and Lease Back) είναι μια μορφή χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) που αφορά στην πώληση ακινήτου από επιχείρηση σε εταιρία χρηματοδοτικής μισθώσεως και στην συνέχεια την μίσθωση του ακινήτου στην ίδια επιχείρηση (μισθωτής). Το Leasing είναι από τα

⁶ Οργανισμοί σύμφωνα με τη νομοθεσία, σχετικά με τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ (κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 και κανονισμός εφαρμογής αριθ. 1828/2006)

⁷ LEASING, Χρηματοδοτική Μίσθωση, στην ιστοσελίδα του ΤΕΙ Αθηνών, Ανάπτυξη επιχειρηματικών ιδεών ΤΕΙ Αθήνας.

σημαντικότερα εργαλεία που θα πρέπει να εκμεταλλευτεί η ΜΜΕ, αφού η θέση της απαιτεί συνεχή επέκταση και εκσυγχρονισμό, προκειμένου να είναι ανταγωνιστική. Στα πλεονεκτήματα αυτού του τρόπου χρηματοδότησης συγκαταλέγονται: η αύξηση της αποδοτικότητας της επιχείρησης, καθώς δίνεται στην επιχείρηση η δυνατότητα επιλογής του πιο σύγχρονου εξοπλισμού, η εξοικονόμηση κεφαλαίων, δεν επιβαρύνονται με χαρτόσημο, τα φορολογικά οφέλη, τα μισθώματα θεωρούνται λειτουργικές δαπάνες που εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα του μισθωτή – επενδυτή, άμεση απόκτηση παγίων, βελτιώνεται η ρευστότητα και η εικόνα του Ισολογισμού, διότι η υποχρέωση καταβολής των μισθωμάτων δεν εμφανίζεται στα στοιχεία του Παθητικού.

Εταιρίες που έχουν στην κατοχή τους ακίνητα αποσβεσμένα ή σε πολύ μικρή αξία σε σχέση με την τρέχουσα εμπορική τους αξία (είτε με βάρη είτε ελεύθερα), χρησιμοποιούν το sale and lease back προκειμένου να αντλήσουν ρευστότητα από το πάγιο ενεργητικό τους, εκμεταλλευόμενες την υπεραξία τους, καθώς και να αποκτήσουν κεφάλαιο κίνησης μονιμότερου χαρακτήρα. Με το sale and lease back οι εταιρείες έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν το ακίνητό τους χωρίς να χάσουν τη χρήση του μέχρι το τέλος της σύμβασης, οπότε και αυτό θα επανέλθει στην κυριότητά τους.

FACTORING – Η διαδικασία του Factoring αποτελεί μια δράση χρηματοδότησης ΜΜΕ. Συγκεκριμένα η επιχείρηση εκχωρεί, αντί συγκεκριμένης αμοιβής, τις μελλοντικές της απαιτήσεις από τους πελάτες της σε μια άλλη επιχείρηση που αναλαμβάνει την είσπραξη αυτών των απαιτήσεων. Με αυτόν τον τρόπο η επιχείρηση αποκτά κεφάλαιο κίνησης χωρίς να επιβαρύνεται και να στραφεί στον τραπεζικό δανεισμό. Ο Factor τυπικά και ουσιαστικά χρηματοδοτεί την εκάστοτε επιχείρηση, καθώς επίσης μπορεί να προσφέρει χρηματοοικονομικές του υπηρεσίες στην επιχείρηση - πελάτη του, να ελέγχει τη φερεγγυότητα των πελατών, παρακολουθεί την πορεία της επιχείρησης, προς αποφυγήν πιστωτικού κινδύνου και επισφαλών πελατών. Ο όγκος της ασφαλισμένης πίστωσης βασίζεται στην εξασφάλιση της τράπεζας επί των κυκλοφορούντων ενεργητικών και ειδικότερα κατά των πελατών, αποθεμάτων ή άλλων εγγυήσεων. Το Factoring διακρίνεται σε εγχώριο, διεθνές, με και χωρίς δικαίωμα αναγωγής, εμπιστευτικό και μη, factoring για χρηματοδότηση και χωρίς χρηματοδότηση, factoring μέσω αντιπροσώπου και factoring τριμερούς συνεργασίας. Προκειμένου να μη μακρηγορούμε αναλύοντας

ορισμούς των επιμέρους μορφών, θα επικεντρωθούμε στα οφέλη των ΜΜΕ από τη συγκεκριμένη μορφή χρηματοδότησης. Ο Factor αξιολογεί τη σχέση μεταξύ προμηθευτή και αγοραστή, ο οποίος αγοράζοντας και προεξοφλώντας εμπορικές απαιτήσεις εκτιμά τους κινδύνους που μπορεί να προκύψουν. Μειώνεται λοιπόν ο πιστωτικός κίνδυνος και οι επισφαλείς πελάτες μιας επιχείρησης, προβλήματα ιδιαίτερης σημασίας, ειδικά σε εποχή χρηματοπιστωτικής κρίσης. Με το factoring βελτιώνεται η ρευστότητα της επιχείρησης, καθώς απελευθερώνεται κεφάλαιο κίνησης από την επί πιστώσει απαίτηση της προκαταβολής του συνολικού ποσού του τιμολογίου. Συνεπώς βελτιώνεται η απόδοση της επιχείρησης, μειώνεται το λειτουργικό κόστος, αφού πλέον ο Factor έχει αναλάβει τον έλεγχο και την λογιστική παρακολούθηση, τομείς που απαιτούν υψηλό κόστος. Τέλος, βελτιώνεται η εικόνα του Ισολογισμού και ενισχύεται η ανταγωνιστικότητα. Σύμφωνα με άρθρο στην εφημερίδα CAPITAL.gr, (2010)⁸ ολοένα και περισσότερες ΜΜΕ ενδιαφέρονται να βελτιώσουν τη ρευστότητά τους μέσω του factoring.

FORFAITING – Η διαδικασία του forfaiting είναι ακόμα μια χρηματοδοτική μορφή εξαγωγών, η οποία βοηθά μια επιχείρηση να ενισχύσει της θέση της στην αγορά. Η συγκεκριμένη διαδικασία αποτελεί τη προεξόφληση γραμματίων, συναλλαγματικών ή άλλων αξιόγραφων, εκχώρηση απαιτήσεων, στη διεθνή χρηματαγορά χωρίς δικαίωμα επανεκχώρησης. Ο Forfaiter προεξοφλεί αξιόγραφα για τον ίδιο, με σκοπό το κέρδος από τους τόκους, μιας και η αγορά γίνεται χωρίς επιβάρυνση από τον προεξοφλητικό τόκο, αναλαμβάνοντας τον επιτοκιακό, πιστωτικό, πολιτικό κίνδυνο.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ – VENTURE CAPITAL

Σύγχρονη μορφή χρηματοδότησης, η οποία αναφέρεται στις εξαγωγικές χρηματοδοτικές δράσεις. Με τον όρο Επιχειρηματικό Κεφάλαιο ονομάζονται διεθνώς τα μακροπρόθεσμα κεφάλαια τα οποία επενδύονται σε καινούριες ή νέες επιχειρήσεις, από ειδικές επενδυτικές εταιρείες, αλλά και από ιδιώτες, και τα οποία περιέχουν το στοιχείο του κινδύνου. Συγκεκριμένα, η ειδική επενδυτική εταιρεία προσφέρει κεφάλαια με κίνδυνο συμμετέχοντας στο μετοχικό κεφάλαιο της επιχείρησης, αποκτώντας μετοχές (σε ποσοστό συνήθως 30%), ενώ συγχρόνως η

⁸ Νένα Μαλλιάρα, (19/05/2009), Στο *factoring στρέφονται οι επιχειρήσεις για ρευστότητα*, Ηλεκτρονική ημερήσια οικονομική εφημερίδα Capital.

εταιρεία καινοτομικού κεφαλαίου αναλαμβάνει την υποχρέωση να παράσχει συμβουλές στην επιχείρηση σε θέματα τεχνικά, οργανωτικά, εμπορικά και χρηματοδοτικά.

Το κεφάλαιο επιχειρηματικών συμμετοχών διαφέρει από τη δανειακή χρηματοδότηση, επειδή ο επενδυτής συμμετέχει στον κίνδυνο όπως και ο επιχειρηματίας, ο οποίος δεν είναι υποχρεωμένος να παρέχει εγγυήσεις καθώς σε περίπτωση πτώχευσης η εταιρία Venture Capital δε διεκδικεί το ποσοστό της επένδυσης. Η εταιρεία αποβλέπει στην πραγματοποίηση κερδών ή σε μορφή μερισμάτων ή σε μακροχρόνιες αποδόσεις επί του κεφαλαίου σε μορφή κερδών από την αποτίμηση των μετοχών.

ΘΕΡΜΟΚΟΙΤΙΑΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ – BUSINESS INCUBATORS –

Αποτελούν εταιρίες οι οποίες για 3 έως 5 έτη, αποκτώντας ποσοστό από το μετοχικό κεφάλαιο νεοϊδρυθέντων επιχειρήσεων, αναλαμβάνουν να παρέχουν εξοπλισμό, υποδομές, επιχειρηματικές συμβουλές και γενικώς πλήθος υποστηρικτικών υπηρεσιών. Κατά αυτό τον τρόπο η μικρή επιχείρηση μπορεί να κάνει ασφαλέστερα τα πρώτα της βήματα και να αναπτυχθεί γρηγορότερα. Στόχος των Incubators για τις μικρές επιχειρήσεις που θα έχουν αποκτήσει σωστές υποδομές, είναι να βελτιώσουν την οικονομική εικόνα τους, να αναπτυχθούν, να είναι περισσότερο ανταγωνιστικές και να συμβάλουν στη θετική πορεία της εγχώριας οικονομίας και μελλοντικά να είναι ικανές και επιλέξιμες για έγκριση χρηματοδοτήσεων μεγαλύτερης τάξεως. Προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται είναι το προϊόν να είναι ενδιαφέρον, να υπάρχει πλήρες, καινοτόμο επιχειρηματικό σχέδιο και τέλος οι επιχειρηματίες να διαθέτουν κάποια σχετική εμπειρία και διοικητικά προσόντα.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΑΓΓΕΛΟΙ – BUSINESS ANGELS –

Είναι μορφή χρηματοδότησης κατά την οποία έμπειροι ιδιώτες επενδύουν σε νεοϊδρυθέντες ή καινοτόμες επιχειρήσεις, διαθέτοντας τα κεφάλαια τους, τις γνώσεις τους σε ΜΜΕ, ταυτόχρονα όμως μπορεί και να συμμετάσχουν στο ΔΣ. Ο ΕΟΜΜΕΧ (Ελλ. Οργανισμός ΜΜΕ) σε συνεργασία με τα ΚΕΤΑ Αττικής (Κέντρο Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης) δημιούργησαν ένα δίκτυο το οποίο φέρνει σε επαφή επενδυτές και ΜΜΕ που ενδιαφέρονται για το Business Angles.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΈΡΕΥΝΑ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Προκειμένου να αφουγκραστούμε καλύτερα τη σχέση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με τις διάφορες μορφές χρηματοδοτήσεων διεξήχθη έρευνα, της οποίας τα ερευνητικά αποτελέσματα θα αναλυθούν παρακάτω.

Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει αρχικά να οριστεί ποιο είναι το ερευνητικό ερώτημα και έπειτα τα επιμέρους ερευνητικά στοιχεία που θα οδηγήσουν στο αρχικό ερευνητικό ερώτημα. Στην προκειμένη περίπτωση το ερευνητικό ερώτημα είναι κατά πόσο οι μορφές χρηματοδότησης καλύπτουν τις ανάγκες των ΜΜΕ και πόσο μάλλον εν μέσω οικονομικής κρίσης. Με βάση αυτό το ερώτημα και τις πληροφορίες για τις μορφές χρηματοδότησης διαμορφώθηκε δομημένο ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις κυρίως κλειστού τύπου. Το ερωτηματολόγιο μοιράστηκε σε επιχειρήσεις με συγκεκριμένο αριθμό υπαλληλικού προσωπικού, έως 250 εργαζόμενους και βάση του κύκλου εργασιών τους, έως 43εκ. ευρώ. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε την περίοδο Απριλίου – Μαΐου 2010, στην περιοχή της Αττικής. Θα ήθελα εδώ να αναφέρω, βασισμένη στην τυχαία δειγματοληψία, ότι το δείγμα θα αποτελούνταν από 50 σε αριθμό ΜΜΕ της Αθήνας. Ξεκινώντας για την εύρεση των ΜΜΕ και σε επικοινωνία μου με γνωστή εταιρεία παροχής επιχειρηματικών πληροφοριών ενημερώθηκα ότι θα είναι αρκετά δύσκολο να απαντηθεί από τις επιχειρήσεις το παρόν ερωτηματολόγιο, εξαιτίας της οικονομικής σύγχυσης που επικρατεί εν μέσω οικονομικής κρίσης. Ο τρόπος συλλογής των απαντήσεων έγινε είτε έχοντας προσωπική επαφή με την επιχείρηση, επισκεπτόμενη δηλαδή η ίδια την επιχείρηση και σημειώνοντας τις απαντήσεις που χρειάζονται, είτε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και τηλεφωνικής επικοινωνίας. Πράγματι, αντιμετώπισα μεγάλη δυσκολία στη συλλογή ποσότητας των απαντήσεων στο ερωτηματολόγιο, γεγονός που καθιστά αδύνατη τη σωστή διεξαγωγή της στατιστικής ανάλυσης, συνεπώς θα ακολουθήσει ποιοτική και όχι τόσο ποσοτική ανάλυση, με ελάχιστες αναφορές σε ποσοστά.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΈΡΕΥΝΑΣ

Οι πρώτες ερωτήσεις αφορούν χαρακτηριστικά της εκάστοτε ερωτώμενης επιχείρησης σχετικά με το μέγεθός της, τον αριθμό του υπαλληλικού προσωπικού και τον κύκλο εργασιών της, προκειμένου να βεβαιωθούμε ότι απευθυνόμαστε σε ΜΜΕ και το ερωτηματολόγιο είναι έγκυρο.

Παρακάτω θα παρουσιαστούν τα ερευνητικά ερωτήματα και ο σχολιασμός σχετικά τις απαντήσεις των ΜΜΕ και την ανάλυση αυτών.

Ερώτηση: Ποια είναι η ποσοστιαία συμμετοχή των παρακάτω μορφών δανεισμού, δάνεια για κεφάλαια κίνησης, μακροπρόθεσμα δάνεια για επαγγελματική στέγη-πάγιο εξοπλισμό, ανοικτοί λογαριασμοί προμηθευτών, προκαταβολές πελατών, μεταχρονολογημένες επιταγές, οφειλές προς το δημόσιο (από φόρους-τέλη ΦΠΑ κτλ.), οφειλές προς ασφαλιστικούς οργανισμούς, επιδοτούμενα δάνεια (ΤΕΜΠΜΕ κ.α.), στα ξένα κεφάλαια που διαχειρίζεται η επιχείρησή σας;

Οι περισσότεροι μικρομεσαίοι επιχειρηματίες φαίνεται να στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό στα δάνεια για κεφάλαια κίνησης για την κάλυψη των αναγκών τους. Με αρκετά μικρότερο ποσοστό ακολουθούν οι επιχειρηματίες που χρησιμοποιούν τους ανοικτούς λογαριασμούς των προμηθευτών και τα μακροπρόθεσμα δάνεια για επαγγελματική στέγη ή επαγγελματικό εξοπλισμό. Ακολουθούν με μικρή διαφορά οι μεταχρονολογημένες επιταγές και οι προκαταβολές από τους πελάτες, ενώ τα επιδοτούμενα προγράμματα και κυρίως το ΤΕΜΠΜΕ, ενώ φαίνεται να είναι σημαντικά χρήσιμο χρηματοδοτικό εργαλείο συγκέντρωσε χαμηλό ποσοστό σε σχέση με τις υπόλοιπες μορφές δανεισμού. Θα μπορούσαμε να συμπεράνουμε ότι οι επιχειρηματίες είτε δεν το γνωρίζουν, είτε δεν πληρούν το πλήθος των προϋποθέσεων για την έγκριση της χρηματοδότησης και συνεπώς οι όροι για την αναφερόμενη χρηματοδότησης θα πρέπει να επανεκτιμηθούν από τους φορείς.

Ερώτηση: Ποιος είναι κατά μέσο όρο, κατά την τελευταία τριετία ο λόγος ξένα προς ίδια κεφάλαια στην επιχείρησή σας, δείκτης δανειακών κεφαλαίων;

Ο δείκτης δανειακών κεφαλαίων υπολογίζεται εάν το σύνολο των μακροπρόθεσμων και βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της επιχείρησης διαιρεθεί με το σύνολο των

ίδιων κεφαλαίων, συμπερασματικά μελετώντας το μέγεθος του δείκτη μπορεί κανείς να έχει εικόνα για το χρέος της επιχείρησης. Τα αποτελέσματα της μελέτης έδειξαν ότι οι περισσότερες ΜΜΕ είχαν δείκτη που κυμαίνονταν από 0,1 μέχρι και 2 ενώ υπήρχαν και κάποιες με αρκετά μεγάλο δείκτη γεγονός που αποδεικνύει το μεγάλο μέγεθος των υποχρεώσεων της επιχείρησης. Να σημειώσουμε ότι υπήρχαν και επιχειρήσεις με αρκετά μικρό δείκτη και ενώ η εικόνα του χρέους φαίνεται βελτιωμένη σε σχέση με άλλες επιχειρήσεις, είναι όμως επίφοβο να προκύψουν ζημιές και υποχρεώσεις τις οποίες η επιχείρηση δε θα είναι σε θέση να καλύψει αποκλειστικά και μόνο από τα ίδια κεφάλαιά της. Από την άλλη μεριά τα παραπάνω μεγέθη φαίνονται να είναι αρκετά μικρά για τις ΜΜΕ, μιας και όσο μικρότερος είναι ο δείκτης, τόσο λιγότερο είναι οι υποχρεώσεις (μακροπρόθεσμες - βραχυπρόθεσμες) της εκάστοτε επιχείρησης.

Ερώτηση: *Τι ποσοστό των κερδών σας επενδύετε στην επιχείρησή σας;*

Από την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της παραπάνω ερώτησης προκύπτει ότι η συντριπτική πλειοψηφία των μικρομεσαίων επιχειρηματιών, στη συγκεκριμένη χρονική περίοδο επενδύει το πολύ μέχρι 20% των κερδών της στην επιχείρησή τους. Ελάχιστες ήταν οι επιχειρήσεις οι οποίες επενδύουν μεγάλο ποσοστό των κερδών τους στην επιχείρησή τους. Από τη συγκεκριμένη ερώτηση μπορούμε να αντιληφθούμε ότι οι ΜΜΕ δε βασίζονται ιδιαίτερα στην αυτοχρηματοδότηση για να προβούν σε επενδύσεις και συνεπώς φαίνεται πόσο αναγκαία είναι η ευκολότερη πρόσβασή τους στη χρηματοδότηση για να αναπτυχθούν και να γίνουν ανταγωνιστικές.

Ερώτηση: *Ποιος είναι κατά μέσο όρο, κατά την τελευταία τριετία ο λόγος αποθεματικά προς μετοχικό κεφάλαιο της επιχείρησής σας, δείκτης αυτοχρηματοδότησης;*

Οι περισσότερες επιχειρήσεις παρουσίασαν δείκτη από 0 μέχρι 1 ενώ μικρότερο ποσοστό παρουσίασε δείκτη μεγαλύτερο του 2,5 – 3. Συνεπώς, βλέπουμε ότι οι περισσότερες επιχειρήσεις παρουσιάζουν πρόβλημα αυτοχρηματοδότησης, καθώς όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης τόσο ευνοϊκότερο είναι το αποτέλεσμα για την αυτοχρηματοδότηση της επιχείρησης, αφού θα βασίζονται στην επάρκεια των ίδιων κεφαλαίων, χωρίς να καταφεύγουν σε τραπεζικό δανεισμό και αναζήτηση ξένων κεφαλαίων. Συνεπώς οι περισσότερες ΜΜΕ έχοντας μικρό δείκτη

αυτοχρηματοδότησης θα πρέπει να θεωρούν αναγκαία τη χρηματοδότησή τους, τον τραπεζικό δανεισμό. Το παράδοξο εδώ θα ήταν να παρατηρηθεί σε επιχειρήσεις ένας μεγάλος δείκτης αυτοχρηματοδότησης και παράλληλα τραπεζικός δανεισμός. Συγκρίνοντας τα αποτελέσματα της παραπάνω ερώτησης με αυτά της ερώτησης που αφορά το λόγο των ξένων προς ιδίων κεφαλαίων αντιλαμβανόμαστε ότι στις απαντήσεις των ερωτηθέντων επιχειρηματιών υπήρξε κάποια σύγχυση. Παρόλο που δηλώνουν μικρό δείκτη δανειακών κεφαλαίων, οι ίδιες δηλώνουν ταυτόχρονα πρόβλημα στην αυτοχρηματοδότησή τους.

Ερώτηση: *Ποιος είναι κατά μέσο όρο, κατά την τελευταία τριετία ο λόγος του συνόλου των δανειακών υποχρεώσεων προς το σύνολο του ενεργητικού της επιχείρησής σας, δείκτης δανειακής επιβάρυνσης;*

Οι περισσότερες ΜΜΕ δήλωσαν δείκτη δανειακής επιβάρυνσης από 0 μέχρι 1. Ένας μεγάλος δείκτης δανειακής επιβάρυνσης δείχνει τις ανάγκες της επιχείρησης για ξένα κεφάλαια διότι δεν επαρκούν τα ίδια κεφάλαιά της. Στις περισσότερες επιχειρήσεις ο δείκτης δανειακής επιβάρυνσης ήταν μικρότερος από αυτόν της αυτοχρηματοδότησης, γεγονός που δείχνει ότι οι ΜΜΕ είτε δε γνωρίζουν τις διάφορες μορφές χρηματοδότησης, είτε γνωρίζουν αλλά δεν χρηματοδοτούνται, και αρκούνται στην συντηρητική πολιτική και τα ίδια κεφάλαια. Κάτι τέτοιο θα ήταν λογικό εάν ο δείκτης αυτοχρηματοδότησης των επιχειρήσεων προέκυπτε υψηλός με ισχυρή κεφαλαιακή επάρκεια, γεγονός το οποίο δε φάνηκε στα αποτελέσματα. Συμπερασματικά, οι ερωτηθέντες είτε δεν αντιλήφθηκαν σωστά τα ερωτήματα δίνοντας λανθασμένα μεγέθη, είτε λόγω της σύγχυσης που επικρατούσε κατά την περίοδο της έρευνας, λόγω της οικονομικής κρίσης, έδωσαν ψευδή στοιχεία.

Ερώτηση: *Αξιολογήστε την πρόσβαση στην ενημέρωση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για τις χρηματοδοτήσεις που τις αφορούν;*

Αξιολογώντας τις απαντήσεις των ΜΜΕ σχετικά με το πόσο εύκολη θεωρούν την ενημέρωσή τους για όλα τα προγράμματα των χρηματοδοτήσεων και των σύγχρονων χρηματοδοτικών εργαλείων, θα λέγαμε ότι φαίνονται να μη τα γνωρίζουν όσο θα ήθελαν. Οι περισσότερες βαθμολόγησαν με βαθμό κάτω του μετρίου την πρόσβαση στην ενημέρωση για τις χρηματοδοτήσεις και ένας γενικός μέσος όρος κυμαίνεται γύρω στο 3 με άξονα από το 1-ελλιπώς έως το 7-πλήρως, γεγονός που δείχνει ότι

μάλλον δεν χρησιμοποιούν πολλά από τα νέα χρηματοδοτικά εργαλεία και τη βασική πηγή χρηματοδότησής τους αποτελεί η αυτοχρηματοδότηση. Οι επιχειρήσεις λοιπόν πως είναι δυνατό να γίνουν ανταγωνιστικότερες και να αναπτυχθούν όταν δεν γνωρίζουν που θα βρουν τα κατάλληλα εργαλεία αλλά και ποιο από αυτά τους «ταιριάζει» περισσότερο;

Ερώτηση: *Τα τραπεζικά στελέχη κατά τη γνώμη σας είναι αρκετά ενημερωμένα ώστε να σας πληροφορήσουν για τις διάφορες μορφές χρηματοδότησης;*

Σε απάντηση της παραπάνω ερώτησης σχετικά με την κάλυψη των αποριών και την λεπτομερή ενημέρωση των ΜΜΕ για τις υπάρχουσες χρηματοδοτήσεις, τα πράγματα φαίνεται να μην είναι αρκετά ικανοποιητικά. Το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων βαθμολογεί μέτρια την ενημέρωση από τα τραπεζικά στελέχη για τις διάφορες χρηματοδοτήσεις με μέσο όρο περίπου 4 με άξονα από το 1-καθόλου έως το 7-εξαιρετικά.

Ερώτηση: *Πόσο ικανοποιημένη/ος είστε από τις διάφορες μορφές χρηματοδότησης που χρησιμοποιείτε;*

Σε απάντηση της παραπάνω ερώτησης το μεγαλύτερο ποσοστό των ΜΜΕ δήλωσε ότι είναι ικανοποιημένο σχετικά με τις χρηματοδοτήσεις που έχει χρησιμοποιήσει σε μέτριο βαθμό. Υπήρχαν βέβαια και επιχειρήσεις που δήλωσαν σχετικά ικανοποιημένοι με βαθμό 5 από τις μορφές των χρηματοδοτήσεων που έχουν χρησιμοποιήσει.

Ερώτηση: *Πόσο απαραίτητη θεωρείτε τη χρηματοδότηση για την ανάπτυξη της επιχείρησής σας;*

Τα αποτελέσματα από την αξιολόγηση στην ερώτηση που αφορά την αναγκαιότητα των χρηματοδοτικών εργαλείων, ήταν τα αναμενόμενα. Στο μεγαλύτερο ποσοστό οι ΜΜΕ βαθμολόγησαν με 7 – απόλυτα απαραίτητη τη χρηματοδότηση για την ανάπτυξή τους, ενώ ελάχιστες ήταν εκείνες που αξιολόγησαν με 4 την αναγκαιότητα για χρηματοδότηση και καμία δεν βαθμολόγησε με βαθμό κάτω του 4.

Ερώτηση: Ποιες σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης γνωρίζετε και ποιες χρησιμοποιείτε;

Οι περισσότεροι μικρομεσαίοι επιχειρηματίες, αν όχι όλοι με ελάχιστες εξαιρέσεις φαίνεται να γνωρίζουν το Leasing και το Factoring. Με χαμηλότερο ποσοστό ακολουθεί το Venture Capital και στις τελευταίες θέσεις έρχονται το Forfaiting, οι Business Incubators και οι Business Angels. Επιπλέον οι ΜΜΕ φαίνεται να χρησιμοποιούν περισσότερο το Leasing και έπειτα το Factoring. Σημαντικό είναι ότι σχεδόν μηδαμινό ποσοστό δήλωσε ότι χρησιμοποιεί τις υπόλοιπες σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης που μπορεί να τις έχει ακουστά αλλά μάλλον δε γνωρίζει τα οφέλη και τα χαρακτηριστικά τους επαρκώς.

Ερώτηση: Ποιες επιδοτούμενες μορφές χρηματοδότησης γνωρίζετε και ποιες χρησιμοποιείτε;

Τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης ερώτησης παρουσίασαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Αρχικά είναι σημαντικό ότι 3 στους 10 δήλωσαν ότι δεν γνώριζαν καμία από τις αναφερόμενες επιδοτούμενες μορφές χρηματοδότησης. Η πιο διαδεδομένη μορφή χρηματοδότησης είναι το ΤΕΜΠΜΕ και ακολουθεί με το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) και με διαφορά τα υπόλοιπα προγράμματα του ΕΣΠΑ. Επιπλέον οι 3 στις 10 ΜΜΕ δήλωσαν ότι χρησιμοποιούν το ΠΕΠ και το ΤΕΜΠΜΕ, ενώ καμία από τις ερωτώμενες επιχειρήσεις δεν φαίνεται να χρησιμοποιεί τα υπόλοιπα προγράμματα του ΕΣΠΑ. Το αποτέλεσμα φαίνεται λογικό μιας που οι ίδιες επιχειρήσεις που δήλωσαν ότι δε γνωρίζουν τα συγκεκριμένα επιδοτούμενα προγράμματα, δήλωσαν και ότι δεν τα χρησιμοποιούν.

Ερώτηση: Πόσο χρονοβόρα είναι η διαδικασία μέχρι την έγκριση ή μη για χρηματοδότηση;

Η διαδικασία για την έγκριση ή μη της χρηματοδότησης φαίνεται να θεωρείται χρονοβόρα από τις ΜΜΕ. Επιχειρήσεις που δήλωσαν ότι η διαδικασία μέχρι την έγκριση είναι μέτρια χρονοβόρα, συμπλήρωσαν ότι το αφού εγκρίθηκε η χρηματοδότηση η χρονική διάρκεια μέχρι και την εκταμίευση του ποσού ήταν μικρή. Οι περισσότερες επιχειρήσεις αξιολόγησαν γενικά τη διαδικασία αρκετά χρονοβόρα ενώ υπήρξε ποσοστό που δήλωσε ότι ήταν εξαιρετικά χρονοβόρα. Συνεπώς, το

πρόβλημα έγκειται περισσότερο στη μεγάλη χρονική διάρκεια που απαιτείται για την κατάθεση όλων των απαραίτητων δικαιολογητικών και την αξιολόγησή τους από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προκειμένου να εγκριθεί το εκάστοτε δάνειο ή να ολοκληρωθεί η διαδικασία της εκάστοτε χρηματοδότησης, παρά στο χρόνο από την έγκριση μέχρι και την εκταμίευση του ποσού. Επιπλέον σε ερώτηση που αφορούσε εάν έχουν προβεί σε αίτηση χρηματοδότησης για κάποια από στις σύγχρονες ή επιδοτούμενες μορφές, η οποία να απορρίφτηκε, το μεγαλύτερο ποσοστό των μικρομεσαίων επιχειρηματιών απάντησε αρνητικά.

Ερώτηση: *Θεωρείτε ότι οι νέες μορφές χρηματοδότησης είναι εύκολα προσεγγίσιμες για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις;*

Οι ΜΜΕ στο μεγαλύτερο ποσοστό τους και με μεγάλη απόκλιση, δήλωσαν ότι οι νέες μορφές χρηματοδότησης δεν είναι εύκολα προσεγγίσιμες και ότι υπάρχουν πλήθος εξαιρέσεων, περιορισμών και προϋποθέσεων προκειμένου να καταφέρουν τη χρηματοδότηση. Επιπλέον σε ανάλογη ερώτηση σχετικά με το πόσο εύκολη είναι η πρόσβαση στη χρηματοδότηση για τις ΜΜΕ, οι περισσότερες κρίνουν καθόλου εύκολη την πρόσβαση στη χρηματοδότηση, με ένα μέσο όρο γύρω στο 2,5 με άξονα από το 1-καθόλου έως το 7-πολύ.

Ερώτηση: *Απευθυνθήκατε στην τράπεζα για χρηματοδότηση λόγω α) οικονομικών δυσκολιών – αύξηση ρευστότητας, β) επέκτασης – ανάπτυξης της επιχείρησής σας, γ) άλλο;*

Από την έρευνα κατά γράφηκαν οι απόψεις των ΜΜΕ σχετικά με τους λόγους για τους οποίους απευθύνθηκαν στην τράπεζα για χρηματοδότηση. Το αποτέλεσμα έδειξε ότι η χρηματοδότηση τους είναι απαραίτητη προκειμένου να επενδύσουν κεφάλαια για την επέκταση και ανάπτυξη της επιχείρησής τους. Λιγότεροι μικρομεσαίοι επιχειρηματίες απάντησαν ότι χρειάζονται τα κεφάλαια από τις χρηματοδοτήσεις προκειμένου να καλύψουν τις οικονομικές τους δυσκολίες και να βελτιώσουν την εικόνα της ρευστότητας της επιχείρησής τους.

Ερώτηση: *Θεωρείτε ότι μία μεγάλη επιχείρηση έχει διαφορετική αντιμετώπιση έναντι μιας μικρομεσαίας ;*

Σε απάντηση της παραπάνω ερώτησης οι 8 στους 10 θεωρούν ότι οι ΜΜΕ έχουν διαφορετική αντιμετώπιση έναντι των μεγάλων επιχειρήσεων. Παρατηρείται λοιπόν ευνοϊκότερος τρόπος μεταχείρισης των μεγάλων και πολλά υποσχόμενων επιχειρήσεων από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σε σχέση με τις ΜΜΕ. Κατά συνέπεια κατανοούμε ότι υπάρχουν περισσότερες απαιτήσεις από τις τράπεζες προκειμένου να χρηματοδοτηθεί μια ΜΜΕ, με υψηλότερα επιτόκια από αυτά των μεγάλων επιχειρήσεων και περισσότερες εξασφαλίσεις. Γεγονός παράδοξο μιας και θα ήταν λογικότερο να ευνοούνται περισσότερο οι μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις, διότι οι ανάγκες τους είναι μεγαλύτερες.

Ερώτηση: *Γνωρίζετε για ποια από τις παρακάτω χρηματοδοτήσεις βελτιώνεται, υπό προϋποθέσεις, η ρευστότητα της επιχείρησης και υπάρχουν φορολογικά οφέλη ;*

Οι περισσότερες επιχειρήσεις απάντησαν σωστά το Leasing στην παραπάνω ερώτηση. Συνεπώς είναι σωστά ενημερωμένες για τα οφέλη που αποκομίζουν από το σύγχρονο αυτό χρηματοδοτικό εργαλείο. Παρόλα αυτά όπως παρατηρήθηκε παραπάνω σε ερώτηση για το ποιες μορφές χρηματοδότησης χρησιμοποιούν, πολλές από τις εταιρείες ο οποίες φαίνεται να γνωρίζουν τα οφέλη, δήλωσαν ταυτόχρονα ότι δεν έχουν σύμβαση Leasing.

Ερώτηση: *Κατά πόσο πιστεύετε ότι η ΕΕ και το ελληνικό κράτος βλέπουν θετικότερα μια ΜΜΕ η οποία επενδύει σε ένα πράσινο επιχειρηματικό μοντέλο, παρέχοντας ευνοϊκότερους όρους στη χρηματοδότηση, (πρόγραμμα «ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ»);*

Οι μικρομεσαίοι επιχειρηματίες βαθμολόγησαν κατά μέσο όρο με βαθμό γύρω στο 4, με άξονα από το 1-καθόλου έως το 7-εξαιρετικά. Το αποτέλεσμα αυτό αποδεικνύει την άγνοια των επιχειρηματιών για το πρόγραμμα «ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ» και τους ευνοϊκότερους όρους στη χρηματοδότηση ενός πράσινου επιχειρηματικού μοντέλου. Από την άλλη πλευρά θα μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι οι επιχειρηματίες βρίσκονται σε σύγχυση λόγω της δεδομένης χρονικής στιγμής που ερωτήθηκαν, εν μέσω οικονομικής κρίσης και σίγουρα, δίχως να γνωρίζουν το πρόγραμμα κρατούν πιο επιφυλακτική και καχύποπτη στάση.

Ερώτηση: *Μέσω του JEREMIE διατίθενται κονδύλια με χαμηλά επιτόκια, εγγυήσεις, κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου και συμβουλευτικές υπηρεσίες;*

Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων απάντησαν ότι δεν γνωρίζουν την περίπτωση του JEREMIE. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει ότι παρόλο που το πρόγραμμα φαίνεται να είναι αρκετά ενδιαφέρον και προσαρμοσμένο στις ανάγκες των ΜΜΕ, μάλλον η ενημέρωση των επιχειρηματιών είναι ελλιπής.

Ερώτηση: *Στην περίπτωση του TEMΠΙΜΕ το επιτόκιο είναι δεδομένο και επιβαρύνει μόνο το Ταμείο Εγγυοδοσίας;*

Η σωστή απάντηση στην παραπάνω ερώτηση είναι ότι όντως στην περίπτωση του TEMΠΙΜΕ το επιτόκιο επιβαρύνει μόνο το Ταμείο Εγγυοδοσίας και είναι δεδομένο, από την Β' φάση του προγράμματος βέβαια εμφανίζονται οι επιβαρύνσεις για το δανειολήπτη. Αξιολογώντας τις απαντήσεις των επιχειρηματιών παρατηρήθηκε ότι σε ποσοστό περίπου 50% γνώριζαν ότι υπάρχουν ευνοϊκότεροι όροι σε σχέση με το επιτόκιο έναντι άλλων προγραμμάτων. Σημαντικό όμως ήταν και το ποσοστό εκείνων που απάντησαν λάθος στη συγκεκριμένη ερώτηση έχοντας ενδεχομένως κατανοήσει λάθος τα χαρακτηριστικά του προγράμματος ή έχοντας λάθος πληροφόρηση. Ένα ποσοστό κατά προσέγγιση στο 16,7% απάντησε ότι δεν γνώριζε για το επιτόκιο του TEMΠΙΜΕ. Παρόλο που από προηγούμενη ερώτηση η πιο διαδεδομένη μορφή χρηματοδότησης φαίνονταν να είναι το TEMΠΙΜΕ, μάλλον δεν είναι ξεκάθαρα τα χαρακτηριστικά και οφέλη του για τις ΜΜΕ. Τέλος, να σημειωθεί ότι υπήρξε επιχείρηση η οποία χρηματοδοτείται από το TEMΠΙΜΕ και δεν έδωσε απάντηση στην ερώτηση, καθώς επίσης και κάποιες οι οποίες απάντησαν λάθος, παρόλο που δήλωσαν ότι γνωρίζουν αλλά και έχουν χρηματοδοτηθεί από το TEMΠΙΜΕ, γεγονός που αποδεικνύει ότι έχουν κατανοήσει μερικώς ή λάθος το πρόγραμμα από το οποίο χρηματοδοτούνται.

Ερώτηση: *Θεωρείτε ότι οι ανάγκες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για την ανάπτυξη και την επέκτασή τους είναι αρκετά κατανοητές και υπολογίσιμες από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα;*

Σε απάντηση στη συγκεκριμένη ερώτηση η αξιολόγηση των ΜΜΕ ήταν χαμηλότερη του μετρίου. Βαθμολόγησαν κατά μέσο όρο με βαθμό γύρω στο 3, με άξονα από το 1-

καθόλου έως το 7-απόλυτα. Ελάχιστοι ήταν οι επιχειρηματίες που βαθμολόγησαν με βαθμό πάνω από 4, ενώ οι περισσότεροι βαθμολόγησαν με 3 και 2. Κατά συνέπεια παρατηρούμε τη δυσaréσκεια των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, την ανάγκη τους για την μεγαλύτερη κατανόηση των αναγκών τους από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και την ανασφάλειά τους για το μέλλον σε καιρούς οικονομικής κρίσης.

Ερώτηση: *Θεωρείτε ότι οι υπάρχουσες μορφές χρηματοδότησης επαρκούν για την ανάπτυξη μιας μικρομεσαίας επιχείρησης ;*

Πάνω από το 50% των ερωτηθέντων ΜΜΕ κρίνει ότι οι υπάρχουσες μορφές χρηματοδότησης δεν επαρκούν για την ανάπτυξή τους. Οι περισσότερες επιχειρήσεις βαθμολόγησαν με 2 ή 3 τις υπάρχουσες μορφές χρηματοδότησης για τις ΜΜΕ στην Ελλάδα, με άξονα από το 1-καθόλου έως το 7-αρκετά. Σημαντικό ποσοστό βαθμολόγησε με 1 την επάρκεια των χρηματοδοτήσεων, ενώ ελάχιστες αξιολόγησαν με 6 και καμία δε θεωρεί αρκετές τις διάφορες μορφές χρηματοδότησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Είναι κοινώς αποδεκτή η άποψη ότι η εποχή που διανύουμε είναι η δυσκολότερη οικονομικά όλων των εποχών, μετά τον 2^ο παγκόσμιο πόλεμο. Οι ΜΜΕ είναι εκείνες που πλήττονται περισσότερο από τις συνέπειες που έχει επιφέρει η οικονομική κρίση, παρόλο που είναι εκείνες που αποτελούν το σημαντικότερο «εργαλείο» της Ελληνικής, αλλά και ευρωπαϊκής οικονομίας. Το πρόβλημα της πρόσβασης στη χρηματοδότηση και τα κριτήρια επιλεξιμότητας εξακολουθούν να είναι τα «αγκάθια» για τις ΜΜΕ επιχειρήσεις. Οι ανάγκες για χρηματοδότηση των ΜΜΕ ποικίλουν, λόγω της διαφορετικότητας της εκάστοτε επιχείρησης, ανάλογα με τον τομέα που αυτή ειδικαύεται.

Όπως αναφέρθηκαν στο 1^ο κεφάλαιο οι μορφές χρηματοδότησης δε θα μπορούσαν να θεωρηθούν ελάχιστες. Υπάρχουν πλήθος πηγών χρηματοδότησης, επιδοτούμενες ή μη, μακροπρόθεσμα δάνεια, δάνεια για κεφάλαια κίνησης κ.α., σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης, νέα επιδοτούμενα προγράμματα. Παρόλο που σε πολλές περιπτώσεις το κόστος φαίνεται υψηλό, τα οφέλη από την εκάστοτε χρηματοδότηση είναι πολύ περισσότερα και διαφορετικά σε κάθε περίπτωση τόσο για τον επιχειρηματία όσο και για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και το κράτος. Είναι όμως σημαντικό οι επιχειρηματίες να αποκτήσουν τη σωστή καθοδήγηση για να επιλέξουν το καταλληλότερο εργαλείο χρηματοδότησης, ανάλογα με τις ανάγκες για την πραγματοποίηση της επένδυσής τους.

Φαίνεται ότι πολλές ΜΜΕ παρά την ύπαρξη πολλών εναλλακτικών χρηματοδοτικών εργαλείων επιμένουν να χρηματοδοτούνται με απλό τραπεζικό δανεισμό. Παρόλα αυτά, σύμφωνα με έρευνα του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ οι 3 στις 4 επιχειρήσεις δεν προσέφυγαν σε τραπεζικό δανεισμό κατά το πρώτο εξάμηνο του 2010 και η 1 στις 2 έλαβε αρνητική απάντηση στην αίτηση για έκδοση δανείου⁹. Αξιολογώντας τα παραπάνω ευρήματα, φαίνεται η σύγχυση και ο φόβος των ΜΜΕ για το μέλλον της πορείας τους, αλλά κυρίως η δυσκολία στην πρόσβαση τους στη χρηματοδότηση. Από την άλλη μεριά, ίσως ακόμα δεν είναι ξεκάθαρος ο τρόπος που λειτουργούν και οι σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης. Σε πολλές περιπτώσεις ας πούμε το Leasing θα

⁹ Ιστοσελίδα της ΕΡΤ, (2010)

ήταν ο καλύτερος τρόπος να επωφεληθεί η ΜΜΕ από τα φορολογικά οφέλη μιας και στον ισολογισμό θα εμφανίζονταν ως δαπάνη και όχι ως έξοδα, έναντι του τραπεζικού δανεισμού, και συνεπώς ο ΦΠΑ εκπίπτει. Βέβαια, το κόστος θεωρείται υψηλό, όμως αν ζυγίσουμε τα δεδομένα, λάβουμε υπόψη ότι το επιτόκιο είναι σταθερό και μελετώντας τις ανάγκες μιας επιχείρησης, μπορούμε να διαμορφώσουμε μια σύμβαση προσαρμοσμένη στις ανάγκες της εκάστοτε επιχείρησης, με την οποία σίγουρα θα επωφεληθεί. Αντίστοιχα θα μπορούσαμε να πούμε για το σημαίνοντα ρόλο των Factoring και Forfaiting, έναντι του απλού τραπεζικού δανεισμού. Μια επιχείρηση η οποία δεν είναι σε θέση να της εκχωρηθεί επιπλέον δανεισμός, εξαιτίας της πούμπε δανείων που ήδη τρέχουν στα οποία τα περιουσιακά στοιχεία της έχουν ήδη μπει ως εξασφαλίσεις, με το Factoring μπορεί να χρηματοδοτηθεί. Οι Business Incubators καθώς Business Angels, αποτελούν σημαντικά εργαλεία για τις νεοϊδρυθείσες επιχειρήσεις μιας και όπως έχει αναφερθεί αναλαμβάνουν να συμβουλευθούν τους νέους επιχειρηματίες, ώστε να βελτιώσουν την οικονομική τους κατάσταση και να γίνουν περισσότερο ανταγωνιστικές. Εδώ θα πρέπει να τονίσουμε ότι παρατηρείται έλλειψη στην απόκτηση Business Angels, όπως φάνηκε στις απαντήσεις των επιχειρηματιών από την έρευνα και από τις συζητήσεις μου με τραπεζικά στελέχη διαφόρων τραπεζών. Οι καλώς ενημερωμένοι, μορφωμένοι και έμπειροι επιχειρηματίες θα πρέπει να έχουν το κίνητρο να γίνουν Business Angels, για την καλύτερη ανάπτυξη των ΜΜΕ, μέσω των συμβουλών που θα παρέχουν. Από την άλλη μεριά έχουμε το Venture Capital με το οποίο και πάλι παραχωρώντας μια ΜΜΕ μετοχικό της κεφάλαιο αποσκοπεί στην γρήγορη ανάπτυξή της. Θα ήταν άστοχο κατά την άποψή μου να συγκρίνουμε τις σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης μεταξύ τους, σίγουρα βέβαια οι ΜΜΕ θα πρέπει να σκέφτονται πιο σοβαρά τη χρηματοδότηση με τα σύγχρονα χρηματοδοτικά μέσα. Το ωφελιμότερο θα ήταν να κρίνουμε τις ανάγκες μιας επιχείρησης για την επιλογή της καταλληλότερης μορφής χρηματοδότησης, ανά περίπτωση και ανά χρονική περίοδο, με σκοπό τη γρήγορη ανάπτυξη της και το κέρδος.

Το κράτος και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, φαίνεται να έχουν μερικώς αντιληφθεί τις ανάγκες των ΜΜΕ, καθώς διατίθενται πλήθος επιδοτούμενων προγραμμάτων (ΕΣΠΑ, ΤΕΜΠΜΕ, JEREMIE) όπως αυτά παρουσιάστηκαν στο 1^ο κεφάλαιο. Λέω μερικώς καθώς με βάση τις πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν από την έρευνα και από συνεντεύξεις και συζητήσεις με τραπεζικά στελέχη, το κράτος είτε φαίνεται

αδύναμο να ανταπεξέλθει στα επιδοτούμενα προγράμματα εν μέσω κρίσης, είτε οι διαδικασίες κυλούν με πολύ αργούς ρυθμούς τόσο για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ όσο και για το JEREMIE, είτε τα κεφάλαια απορροφούνται από τις μεγάλες επιχειρήσεις της χώρας. Το ελληνικό κράτος θα πρέπει να υποστηρίξει τον τραπεζικό δανεισμό, για εγγυήσεις που θα παρέχονται σε ΜΜΕ, οι οποίες θα τις χρησιμοποιούν για να επιτευχθούν οι επενδύσεις και τα επιχειρηματικά τους σχέδια. Σχετικά με το JEREMIE θα ήθελα να σημειώσω ότι πολλοί επιχειρηματίες δήλωσαν άγνοια για την ύπαρξη του προγράμματος, καθώς επίσης κάποια τραπεζικά στελέχη δυσκολεύτηκαν να μου απαντήσουν σε ερωτήσεις σχετικές με τη συγκεκριμένη χρηματοδότηση. Το JEREMIE αποτελεί σημαντική βοήθεια για τα επιχειρηματικά σχέδια των καινοτόμων ΜΜΕ.

Όπως φάνηκε οι μικρομεσαίοι επιχειρηματίες «διψούν» για τη χρηματοδότηση μέσω των επιδοτούμενων προγραμμάτων, με σκοπό την ανάκαμψη και την ανάπτυξη των επιχειρήσεών τους. Αν κανείς μελετήσει τα οφέλη που μπορεί να αποκομίσει μια επιχείρηση έχοντας πρόσβαση στα παραπάνω προγράμματα, θα αντιληφθεί πόσο σημαντικά εργαλεία μπορούν γίνουν για την ενίσχυση των ΜΜΕ και κατ' επέκταση για την ανάκαμψη της οικονομίας. Συνεπώς, θεωρητικά το πλήθος των επιδοτούμενων χρηματοδοτήσεων είναι μια καλή προσπάθεια η οποία καταρρίπτεται στην πράξη.

Η δυσκολία των ΜΜΕ στην πρόσβαση για χρηματοδότηση αποτελεί τροχοπέδη για την βελτίωση της οικονομίας. Είναι ευρέως γνωστό, το γεγονός της έλλειψης ρευστότητας αλλά και το πρόβλημα της αυτοχρηματοδότησης των ΜΜΕ. Οι ΜΜΕ θεωρούν ότι δεν έχουν την κατάλληλη ενημέρωση για τις υπάρχουσες χρηματοδοτήσεις και τις θεωρούν δύσκολα προσεγγίσιμες, λόγω των πολλών εξασφαλίσεων, περιορισμών και των υψηλών επιτοκίων. Έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να συμπεριφέρονται περισσότερο φιλικά σε μεγάλες επιχειρήσεις χορηγώντας δάνεια με χαμηλότερο επιτόκιο και με ευνοϊκότερους όρους, έναντι των ΜΜΕ. Οι ΜΜΕ έχουν την άποψη ότι μάλλον το κράτος και οι τράπεζες δεν έχουν αντιληφθεί τις μεγάλες ανάγκες τους και ότι οι υπάρχουσες μορφές δεν επαρκούν, παρόλο που οι ίδιες κρίνουν απολύτως απαραίτητη τη χρηματοδότηση και ζητούν καλύτερη και ευκολότερη πρόσβαση στη χρηματοδότηση.

Από την άλλη μεριά τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έχουν βρεθεί σε δεινή θέση εν μέσω οικονομικής κρίσης. Συζητώντας με κάποια τραπεζικά στελέχη, δήλωσαν την ανησυχία τους και τη σύγχυση που επικρατεί. Θεωρούν ότι σίγουρα η πρόσβαση στη χρηματοδότηση θα πρέπει να είναι δυσκολότερη αυτήν την περίοδο, ώστε να προλάβουν τον πιστωτικό κίνδυνο. Τα κριτήρια είναι περισσότερα, τα spread είναι πολύ μεγαλύτερα σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια, μελετάται λεπτομερώς η εικόνα κάθε πελάτη και ζητούνται πολλές εξασφαλίσεις. Είναι περισσότερες εξ' αρχής οι απορρίψεις για δανειοδότηση παρά οι εγκρίσεις. Επίσης, σύμφωνα με τα τραπεζικά στελέχη είναι κοινή η άποψη περιορισμού εκχώρησης δανείων και περισσότερο για τις επιχειρήσεις εκείνες που δραστηριοποιούνται στους κλάδους που πλήττονται περισσότερο από την κρίση, όπως ο κλάδος της αυτοκινητοβιομηχανίας, ο κατασκευαστικός κλάδος. Ενδεχομένως να δικαιολογείται η παραπάνω άποψη καθώς οι ΜΜΕ θα πρέπει να χρηματοδοτούνται μεν αλλά να μη φτάνουν στο σημείο του υπερδανεισμού. Σύμφωνα με την υπουργό οικονομίας κ. Λούκα Κατσέλη (2010)¹⁰, οι τράπεζες από το δεύτερο εξάμηνο του 2010 θα είναι σε θέση να χορηγήσουν περισσότερη ρευστότητα στην αγορά. Επιπλέον τα οικονομικά αποτελέσματα των διάφορων τραπεζών και περισσότερο της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, έδειξαν να μην υπάρχει πρόβλημα στα αποθέματα της ρευστότητάς της, παρά το γεγονός ότι η ίδια παρουσίασε μείωση των καταθέσεων και ενίσχυση στις χορηγήσεις δανείων εν μέσω οικονομικής κρίσης¹¹, γεγονός που δεν επιβεβαιώνει ούτε τις διαμαρτυρίες των ΜΜΕ για τη δυσκολία τους στη χρηματοδότηση, ούτε και τα λεγόμενα των τραπεζικών στελεχών με τα οποία ήρθα σε επαφή, τα οποία δε μου έκρουσαν ότι οι εγκρίσεις για χρηματοδότηση ολοένα και λιγοστεύουν.

Κατά την άποψη μου το κράτος και οι τράπεζες θα πρέπει να ενισχύσουν τις ΜΜΕ, ώστε να ανακάμψει η οικονομία της χώρας, παρέχοντας ευκολότερη πρόσβαση στη χρηματοδότηση με χαμηλότερα επιτόκια στις μικρές και μεσαίες, υγιείς επιχειρήσεις από τις οποίες θα επωφεληθούν και το κράτος και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Παρά την αντίθετη άποψη κάποιων ΜΜΕ, προσωπικά δε θεωρώ ότι οι υπάρχουσες

¹⁰ Το Βήμα, (2010), *Ενδείξεις για μεγαλύτερη ρευστότητα από τις τράπεζες το β' εξάμηνο*, <http://www.tovima.gr/default.asp?pid=2&ct=3&artid=350598&dt=26/08/2010>

¹¹ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, (2010), στη διεύθυνση http://www.nbg.gr/wps/wcm/connect/8b8aac00429f011da769bf00639db16a/NBG+Q1+10+Press_release_GR.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=8b8aac00429f011da769bf00639db16a

μορφές χρηματοδότησης δεν επαρκούν, αλλά η θεωρία απέχει πολύ από την πράξη και εννοώ τη δυσκολία υλοποίησης όλων των αναφερόμενων επιδοτούμενων προγραμμάτων για τις ΜΜΕ. Πράγματι, η Ελλάδα εξασφάλισε μεγάλο ύψος κονδυλίων μέσω του ΕΣΠΑ για παράδειγμα, αλλά μάλλον το μεγαλύτερο ποσό των κονδυλίων δεν τα έλαβαν εκείνοι οι επιχειρηματίες των ΜΜΕ για τους οποίους προορίζονταν, ενώ πολλά από τα προγράμματα τα οποία θα έπρεπε να είναι ήδη σε εφαρμογή, δεν έχουν ακόμα ενεργοποιηθεί. Θα πρέπει τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και οι ΜΜΕ να συζητήσουν, ώστε να αξιολογηθούν: τα προβλήματα και οι ανάγκες τους, αλλά και όλες οι υπάρχουσες μορφές χρηματοδότησης, για τη βελτίωση της οικονομικής εικόνας τόσο των επιχειρήσεων όσο και της χώρας. Από την άλλη μεριά το κράτος δε θα πρέπει να παραμένει παθητικό, αλλά να θέσει εν ενεργεία όλα τα επιδοτούμενα προγράμματα και να χρησιμοποιεί σωστά το δημόσιο χρήμα προς όφελος των ΜΜΕ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Αλεξανδρίδης Α.Μ., (2004), *Χρηματοοικονομική Διαχείριση*, Εκδ. Σύγχρονη Εκδοτική

Βασιλείου Δ., Ηρειώτης Ν., (2008), *Χρηματοοικονομική Διοίκηση, Θεωρία και πρακτική*, Εκδ. Rosili, Αθήνα

Βλάχος Χ., (2002), *Διοίκηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων*, Βιβλίο σημειώσεων Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, Βιβλιοθήκη Kingston University, 1^η εκδ., Αθήνα

Γαλάνης Β. , (2000), *Leasing, Factoring, Forfaiting, Franchising, Venture Capital, Η λειτουργία των σύγχρονων χρηματοοικονομικών θεσμών στη χώρα μας*, Εκδ. Σταμούλη Α.Ε.

Καμπουρίδης Γ., (2001), *Η Στρατηγική της Ποιότητας και η Ελληνική Μικρομεσαία Επιχείρηση*, Εκδ. Κλειδάριθμος,

Κυριαζόπουλος Π.Γ., (2006), *Διοίκηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων στην 3η βιομηχανική επανάσταση*, Εκδ. Σύγχρονη Εκδοτική

Φλώρος Χ.Γ., (1993), *Σύγχρονη Διοικητική των Επιχειρήσεων*, Εκδ. Σύγχρονη Εκδοτική

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ:

Beck Thorsten, (2006), «*Small and medium – size enterprises : A access to finance as a growth constraint*», Asli Demirguc - Kunt

Berger A.N., (2006), «*A more complete conceptual framework for SME finance*», Udell G.F.

Kenourgios D.F., Samitas A.G., (2003), «*The Interdependence Of Major European Stock Markets: Evidence For Greece*»

Romano C.A, (2004), «*Capital Structure Decision making a model for family business*», Tanewski G.A, Smyrnios K.X, (p. 286)

Vos Ed et al, (2007), «The happy story of small business financing», Andy Jia-Yuh Yeh, Sara Carter, Stephen tag

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΔΙΑΔΥΚΤΙΟΥ:

Bankers Review Online, (2010), Μουρατίδης Γ., (2009), *Όλοι αντίθετοι με τις μεταχρονολογημένες επιταγές*, στη διεύθυνση <http://www.bankersreview.gr/default.asp?pid=9&la=1&arId=491>

Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, (2010), στη διεύθυνση <http://www.atetbank.gr/ATEbank/Companies/Loans/>

Βικιπαίδεια, Η ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια, (2010), στη διεύθυνση <http://el.wikipedia.org/wiki/>

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007 – 2013, στη διεύθυνση <http://www.espa.gr/Greek/Default.aspx>

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, (2010), στη διεύθυνση <http://www.nbg.gr>

Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, (2010), στη διεύθυνση <http://www.hba.gr/>

EPT, (2010), στη διεύθυνση <http://www.ert3.gr/news/et3newsbody.asp?ID=521425>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2009), Ευρωπαϊκή Πύλη για τις ΜΜΕ, στη διεύθυνση <http://www.sme-finance-day.eu/?id=58>

Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, (2009), στη διεύθυνση <http://www.access2finance.eu> και http://www.eif.org/jeremie/activity/j_instruments.htm

Ηλεκτρονική εφημερίδα, Express, Μητρούλια Π., (2009), *Αλλάζουν άρδην τα κριτήρια για ένταξη ΜΜΕ στο ΤΕΜΠΜΕ*, στη διεύθυνση http://www.express.gr/news/finance/227377oz_20091102227377.php3

Ηλεκτρονική ημερήσια οικονομική εφημερίδα Capital, Νένα Μαλλiάρα, (2010), *Στο factoring στρέφονται οι επιχειρήσεις για ρευστότητα*, , στη διεύθυνση <http://www.capital.gr/news.asp?id=972030>

Ναυτεμπορική, (2009), στη διεύθυνση <http://www.naftemporiki.gr>

ΤΕΙ Πειραιά, (2010), στη διεύθυνση http://ikaros.teipir.gr/ske/tropoi_xrimatodotisis.htm#Τραπεζικός Δανεισμός

ΤΕΙ Αθήνας, (2009), στη διεύθυνση <http://www.epixeirein.career.teiath.gr/xrimatodotika/enalaktiki/leasing.htm>

Το Βήμα, (2010), στη διεύθυνση <http://www.tovima.gr>

Τράπεζα της Ελλάδος, (2010), στη διεύθυνση
<http://www.bankofgreece.gr/Pages/default.aspx>

Υπουργείο Οικονομίας Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, (2010), στη διεύθυνση
<http://www.yproian.gr>

ΠΑΡΑΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ 2009-2010

Το παρόν ερωτηματολόγιο θα μοιραστεί σε δείγμα μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Τα αποτελέσματα της έρευνας για τη χρηματοδότηση των ΜΜΕ θα χρησιμεύσουν σημαντικά για τη διατύπωση των συμπερασμάτων και την ολοκλήρωση της πτυχιακής εργασίας μου. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και εμπιστευτικό. Για τη σωστή διεξαγωγή της έρευνας παρακαλώ η κατάθεση των απόντων σας να γίνει με ειλικρινή τρόπο. Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για το χρόνο σας.

1. Πόσα χρόνια λειτουργεί η επιχείρησή σας; _____
2. Γράψτε τον τόπο δραστηριοποίησης της επιχείρησής σας.

3. Γράψτε τον κλάδο δραστηριοποίησης της επιχείρησής σας.

4. Ποιός είναι ο ρόλος σας στην επιχείρηση ;
 - Ιδιοκτήτης/Πλειοψηφών Μέτοχος
 - Διευθύνων Σύμβουλος
 - Διαχειριστής
 - Υπεύθυνος Οικονομικών Υπηρεσιών
 - Λογιστής
 - Άλλο _____
5. Σημειώστε τον αριθμό των ατόμων που απασχολούνται στην επιχείρησή σας:
 - < 10 20 – 50
 - 50 – 100 100 – 200
 - > 200
6. Σημειώστε το μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών της επιχείρησής σας κατ τις τρεις προηγούμενες διαχειριστικές περιόδους:
 - < 2 εκ. € 2 εκ. - 5 εκ. €
 - 5 εκ. - 10 εκ. € 10 εκ. - 20 εκ. €
 - < 50 εκ. €
7. Ποια είναι η ποσοστιαία συμμετοχή των παρακάτω μορφών δανεισμού στα ξένα κεφάλαια που διαχειρίζεται η επιχείρησή σας (άθροισμα 100%);

Δάνεια για Κεφάλαια Κίνησης	
Μακροπρόθεσμα Δάνεια (για επαγγελματική στέγη, πάγιο εξοπλισμό)	
Ανοικτοί λογαριασμοί προμηθευτών	
Προκαταβολές πελατών	

Μεταχρονολογημένες επιταγές/γραμμάτια προς προμηθευτές	
Οφειλές προς το Δημόσιο (από φόρους, τέλη ΦΠΑ κλπ)	
Οφειλές προς Ασφαλιστικούς Οργανισμούς	
Επιδοτούμενα Δάνεια (ΤΕΜΠΜΕ κλπ)	
Άλλο _____	
Άλλο _____	

8. Ποιος είναι, κατά μέσο όρο, κατά την τελευταία τριετία ο λόγος ξένα προς ίδια κεφάλαια στην επιχείρησή σας, δείκτης δανειακών κεφαλαίων ;

9. Τι ποσοστό (κατά προσέγγιση) των κερδών σας επενδύετε στην επιχείρησή σας ;

10% - 20% 20% - 40%

40% - 60% >60%

10. Ποιος είναι (κατά μέσο όρο), κατά την τελευταία τριετία ο λόγος αποθεματικά προς μετοχικό κεφάλαιο της επιχείρησής σας, δείκτης αυτοχρηματοδότησης ;

11. Ποιος είναι (κατά μέσο όρο), κατά την τελευταία τριετία ο λόγος του συνόλου των δανειακών υποχρεώσεων προς το σύνολο του ενεργητικού της επιχείρησής σας, δείκτης δανειακής επιβάρυνσης ;

12. Αξιολογίστε την πρόσβαση στην ενημέρωση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για τις χρηματοδοτήσεις που τις αφορούν ;

Ελλιπώς							Πλήρως
1	2	3	4	5	6	7	

13. Τα τραπεζικά στελέχη κατά τη γνώμη σας είναι αρκετά ενημερωμένα ώστε να σας πληροφορήσουν για τις διάφορες μορφές χρηματοδότησης ;

Καθόλου							Εξαιρετικά
1	2	3	4	5	6	7	

14. Πόσο ικανοποιημένη/ος είστε από τις μορφές χρηματοδότησης που χρησιμοποιείτε ;

Καθόλου							Απόλυτα
1	2	3	4	5	6	7	

15. Πόσο απαραίτητη θεωρείτε τη χρηματοδότηση για την ανάπτυξη της επιχείρησής σας;

Καθόλου							Απόλυτα
1	2	3	4	5	6	7	

16. Ποιες από τις παρακάτω σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης γνωρίζετε και ποιες χρησιμοποιείτε ;

ΜΟΡΦΕΣ	ΓΝΩΡΙΖΩ	ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΩ
LEASING	☐	☐
FACTORING	☐	☐
FORFAITING	☐	☐
VENTURE CAPITAL BUSINESS INCUBATORS	☐	☐
BUSINESS ANGELS	☐	☐

17. Ποιες από τις παρακάτω επιδοτούμενες μορφές χρηματοδότησης γνωρίζεται και ποιες χρησιμοποιείται ;

ΜΟΡΦΕΣ	ΓΝΩΡΙΖΩ	ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΩ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (ΠΕΠ)	☐	☐
ΕΞΕΛΙΣΣΟΜΑΙ 2009 & ΣΤΗΡΙΖΩ 2009	☐	☐
ΠΡΩΤΟΤΥΠΩ 2009	☐	☐
ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ - ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	☐	☐
ΠΡΑΣΙΝΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ 2009	☐	☐
ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ 2009	☐	☐
ΤΕΜΠΙΜΕ	☐	☐
JEREMIE	☐	☐

18. Πόσο χρονοβόρα είναι η διαδικασία μέχρι την έγκριση (ή μη) για χρηματοδότηση ;

Καθόλου						Εξαιρετικά
1	2	3	4	5	6	7

19. Είχατε καταθέσει αίτηση χρηματοδότησης για κάποια από τις παραπάνω μορφές, η οποία να απορρίφθηκε και αν ναι για ποια ;

- ΝΑΙ, Μορφή χρηματοδότησης : _____
- ΟΧΙ

20. Θεωρείτε ότι οι νέες μορφές χρηματοδότησης είναι εύκολα προσεγγίσιμες για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ;

- ΝΑΙ, είναι αρκετές και το κάθε είδος επιχείρησης είναι εύκολο να επιλέξει κάποια που θα εξυπηρετεί τις ανάγκες της.
- ΟΧΙ, υπάρχουν πλήθος εξαιρέσεων, περιορισμών και προϋποθέσεων για τις επιχειρήσεις προκειμένου να εγκριθεί η αίτηση χρηματοδότησης.

21. Απευθυνθήκατε στην τράπεζα για χρηματοδότηση λόγω :

- Οικονομικών δυσκολιών – αύξηση ρευστότητας
- Επέκτασης – ανάπτυξης της επιχείρησής σας
- Άλλο _____

22. Ποσό εύκολη είναι σήμερα η πρόσβαση μιας μικρομεσαίας επιχείρησης στη χρηματοδότηση ;

Καθόλου						Πολύ
1	2	3	4	5	6	7

23. Θεωρείτε ότι μία μεγάλη επιχείρηση έχει διαφορετική αντιμετώπιση έναντι μιας μικρομεσαίας ;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

24. Ποιοι είναι οι λόγοι για τους οποίους δε χρησιμοποιείτε τις διάφορες μορφές χρηματοδότησης ;

25. Γνωρίζετε για ποια από τις παρακάτω χρηματοδοτήσεις βελτιώνεται, υπο προϋποθέσεις, η ρευστότητα της επιχείρησης και υπάρχουν φορολογικά οφέλη ;

LEASING

FACTORING

FORFAITING

26. Κατά πόσο πιστεύετε ότι η ΕΕ και το ελληνικό κράτος βλέπουν θετικότερα μια ΜΜΕ η οποία επενδύει σε ένα πράσινο επιχειρηματικό μοντέλο, παρέχοντας ευνοϊκότερους όρους στη χρηματοδότηση, (πρόγραμμα «ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ») ;

Καθόλου						Εξαιρετικά
1	2	3	4	5	6	7

27. Μέσω του JEREMIE διατίθενται κονδύλια με χαμηλά επιτόκια, εγγυήσεις, κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου και συμβουλευτικές υπηρεσίες ;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΓ/ΔΑ

28. Στην περίπτωση του TEMPIME το επιτόκιο είναι δεδομένο και επιβαρύνει μόνο το Ταμείο Εγγυοδοσίας ;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

29. Θεωρείτε ότι οι ανάγκες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για την ανάπτυξη και την επέκτασή τους είναι αρκετά κατανοητές και υπολογίσιμες από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ;

Καθόλου						Απόλυτα
1	2	3	4	5	6	7

30. Θεωρείτε ότι οι υπάρχουσες μορφές χρηματοδότησης επαρκούν για την ανάπτυξη μιας μικρομεσαίας επιχείρησης ;

Καθόλου						Αρκετά
1	2	3	4	5	6	7

